

**NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY**

LXXX

**ročník
2014**

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

**Výběr důležitých rozhodnutí
Evropského soudu
pro lidská práva
pro justiční praxi
z pohledu Nejvyššího soudu**

OBSAH:

Schatschaschwili proti Německu
Mustafa Erdogan a ostatní proti Turecku
Primov a ostatní proti Rusku
A. B. proti Švýcarsku
Axel Springer proti Německu

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PÁTÁ SEKCE
17. dubna 2014

VĚC SCHATSCHASCHWILI

(rozsudek ve věci Schatschaschwili proti Německu, stížnost č. 9154/10)

Dotčený článek Úmluvy:

článek 6 odst. 1, článek 6 odst. 3 písm. d)

Odkazy na českou právní úpravu:

článek 37 odst. 2, 3, článek 38 odst. 2 a článek 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

§ 89 odst. 2, § 101, § 111a, § 211 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Klíčová slova:

Trestní řízení – spravedlivý proces – rovnost zbraní – právo na obhajobu – výslech svědků – svědek – oběť

K podmínkám možnosti použít prohlášení nedostupného svědka, jenž nebyl jediným důkazem a kterému obhajoba nemohla v průběhu řízení klást otázky

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí ESLP se vyjadřuje, za použití odkazů na jeho dřívější rozhodnutí, k možnosti vnitrostátního soudu při respektování práv obhajoby přihlížet k prohlášením svědkyň získaným během přípravného řízení, pokud tyto svědkyně nelze objektivně v hlavním líčení vyslechnout, a to za podmínky, že byly podpořeny dalšími důkazy získanými během soudního řízení. Soud zhodnotil řízení jako celek, přičemž bral v úvahu jednak práva obhajoby, zájem veřejnosti a obětí na řádném prošetření zločinu, jakož i práva svědkyň, a uzavřel, že vnitrostátní soud podnikl odpovídající kroky za účelem umožnění výslechu svědkyň v rámci soudního řízení, a to včetně žádosti o právní pomoc, v rámci níž navrhl, aby byly svědkyně vyslechnuty dožádaným soudem, a požádal o hlasový a obrazový přenos výslechu. Nelze proto přičítat státním orgánům, že všechny tyto pokusy byly marné. Soud dále zdůraznil, že mimo to záznamy výpovědi svědkyň z přípravného řízení nebyly jediným důkazem. Rovněž přihlédl k tomu, že obhajoba neměla možnost klást přímým svědkyním otázky, jakož i k tomu, že výpovědi dalších svědků byly výpověďmi osob na události nezúčastněných. Soud konstatoval, že byly dány dostatečné záruky a faktory vyvažující nevýhody na straně stěžovatele.

V té souvislosti je nutno zdůraznit, že v obdobných věcech je třeba zvlášť pečlivě hodnotit všechny rozhodné okolnosti, jak na ně pokazuje v tomto rozhodnutí Soud. Ve vztahu k možnosti obžalovaného klást svědkovi otázky lze poukázat na dvě rozhodnutí proti České republice, ve kterých nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy ani v situaci, kdy obžalovaný svědka v žádné fázi řízení nevyšlechl. Stačilo, že tato možnost byla obhajobě prokazatelně dána (*Kopecký proti České republice*, č. 32456/04, rozhodnutí ze dne 30. března 2010; *Vebiu proti České republice*, č. 46168/99, rozhodnutí ze dne 26. července 2003). Naopak porušení článku 6 odst. 3 Úmluvy konstatoval Soud ve vztahu k České republice v případech, kdy obhajoba vůbec neměla možnost svědky vyslechnout (*Breukhoven proti České republice*, č. 44438/06, rozsudek ze dne 21. července 2011; *Tseber proti České republice*, č. 46203/08, rozsudek ze dne 22. listopadu 2012).

Z české judikatury je relevantní náleží Ústavního soudu ze dne 9. října 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/13, v němž Ústavní soud připustil výjimku z pravidla, že všechny důkazy v neprospěch obžalovaného musí být provedeny při veřejném přelíčení, „jestliže jsou dány skutečnosti dostatečným způsobem vyvažující nevýhody spojené s připuštěním takového důkazu a umožňující řádné a spravedlivé posouzení důvěryhodnosti takového důkazu“. V případě Schatschaschwili byly takovými skutečnostmi četné podpůrné důkazy.

SKUTKOVÝ STAV

Krajský soud v Göttingenu (dále jen „krajský soud“) uznal stěžovatele vinným ze dvou skutků násilné loupeže ve spojení s násilným vydíráním formou nátlaku, spáchaných společně s dalšími pachateli, a uložil mu úhrnný trest odnětí svobody na devět let a šest měsíců. Skutky se odehrály ve městech Kassel a Göttingen. Dne 14. října 2006 stěžovatel se spolupachatelem násilně vnikl do bytu v Kasselu, jenž byl využíván k prostituci, a oloupil jeho nájemnice L. a I. Vyhrožoval jim s plynovou pistolí a dožadoval se, aby mu předaly cennosti a peníze. Dne 3. února 2007 stěžovatel s několika spolupachateli vyloupil byt v Göttingenu, v němž bydlely O. a P., přítelkyně L., oběti trestného činu v Kasselu. Když pachatelé vnikli do bytu, P. utekla balkonem a stěžovatel ji pronásledoval. Spolupachatel B zatím vyhrožoval a oloupil O. Posléze stěžovatel zatelefonoval spolupachateli a popsal mu, co se stalo. Poté se B. a spoluobviněný potkali se stěžovatelem na domluveném místě (§ 7 – 14).

Při hodnocení události v Kasselu se krajský soud opíral o prohlášení obětí L. a I. podaná jak během policejního vyšetřování, tak během následného soudního řízení. Jejich výpovědi byly souvislé a důvěryhodné. Při objasňování trestného činu spáchaného v Göttingenu se krajský soud opíral zejména o výpovědi obětí O. a P. učiněné v přípravném řízení během policejního vyšetřování a před vyšetřujícím soudcem. Ty byly připuštěny jako důkaz a přetčeny během soudního

řízení. Krajský soud zdůraznil, že svědkyně nebylo možné vyslechnout během soudního řízení, protože se krátce po události vrátily do Lotyšska. Krajský soud je předvolal na jednání, ale svědkyně se ho odmítly zúčastnit z důvodu posttraumatického emočního a psychického stavu. Rovněž pokus o spolupráci s lotyšskými státními orgány a o výslech prostřednictvím audiovizuálního přenosu byl bezvýsledný. Jelikož nebylo pravděpodobné, že svědkyně bude možné v brzké době vyslechnout, krajský soud vzhledem k zásadě rychlého projednání případů, které zahrnují omezení svobody, pokračoval v řízení. Při hodnocení výpovědi O. a P. krajský soud přihlédl k tomu, že stěžovatel ani jeho zástupce neměli v žádné fázi řízení možnost vyslechnout jediné přímé svědky události. Výpovědi podané O. a P. v přípravném řízení byly podpořeny dalšími významnými podpůrnými důkazy, a to výpovědmi přítelkyně svědkyň a sousedky, přičemž krajský soud přihlížel k tomu, že šlo o výpověď z doslechu. Krajský soud měl dále k dispozici záznamy odposlechů telefonů stěžovatele a spolupachatele a data z GPS. Uzavřel, že souhrn důkazů posuzován dohromady poskytl celkový obraz toho, jak se události odehrály, podpořil verzi podanou O. a P. a vyvrátil rozporná tvrzení stěžovatele a jeho spolupachatele učiněná během soudního řízení (§ 15 – 31).

Spolkový nejvyšší soud odmítl stěžovatelovu kasační stížnost a Spolkový ústavní soud odmítl stěžovatelovu ústavní stížnost přijmout, aniž by uvedl důvody (§ 32 – 39).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

K tvrzenému porušení článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy

49. Stěžovatel namítal, že soudní řízení vedené vůči němu bylo nespravedlivé a že byla porušena zásada rovnosti zbraní tím, že on ani jeho zástupce neměli v jakékoli fázi trestního řízení možnost vyslechnout O. a P., jakožto jediné přímé svědkyně a oběti činu, který měl údajně spáchat v Göttingenu v únoru 2007. (...)

A. K přijatelnosti

51. Soud konstatoval, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále poznamenal, že není nepřijatelná ani z jiných důvodů, a proto byla prohlášena za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

(...)

62. Soud připomněl, že záruky zakotvené v článku 6 odst. 3 písm. d) představují zvláštní aspekty práva na spravedlivý proces zaručeného v odstavci 1 tohoto článku, jež musí být brány v úvahu při jakémkoliv posouzení spravedlnosti řízení. Navíc základním zájmem Soudu je podle čl. 6 odst. 1 zhodnotit celkovou spravedlnost trestního řízení (viz mezi jinými *Taxquet proti Belgii*, č. 926/05, rozsudek velkého senátu ze dne 16. listopadu 2010, § 84). Během tohoto posouzení bude Soud pohlížet na řízení jako celek s ohledem na práva obhajoby, ale rovněž na zájem veřejnosti a obětí na řádném vyšetření trestného činu (viz *Gäfgen proti Německu*, č. 22978/05, rozsudek velkého senátu ze dne 1. června 2010, § 175), a tam, kde je to potřebné, na práva svědků (viz mezi jinými *Doorson proti Nizozemí*, č. 20524/92, rozsudek komory ze dne 26. března 1996, § 70). V této souvislosti rovněž připomněl, že přípustnost důkazu je záležitostí vnitrostátní právní úpravy a vnitrostátních soudů a že jedinou povinností Soudu je přezkoumat, zda bylo řízení provedeno spravedlivě (viz *Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království*, č. 26766/05 a 22228/06, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2011, § 118).

63. Článek 6 odst. 3 písm. d) obsahuje zásadu, podle níž by dřív, než obviněný může být usvědčen, měly být všechny důkazy směřující proti němu provedeny v jeho přítomnosti při veřejném jednání za účelem jejich kontraktorního projednání. V zásadě musí mít obviněný v trestním řízení účinnou možnost zpochybnit důkazy v jeho neprospěch. Výjimky z této zásady jsou možné, ale nesmí narušovat práva obhajoby, která v zásadě vyžadují nejen to, aby obviněný znal identitu svých žalobců, aby mohl zpochybnit jejich poctivost a důvěryhodnost, ale i to, že je obviněnému poskytnuta přiměřená a dostatečná možnost zpochybnit výpověď a vyslechnout svědka vypovídajícího v jeho neprospěch, a to buď během výpovědi nebo později (viz *Lucà proti Itálii*, č. 33354/96, rozsudek ze dne 27. února 2001, a *Solakov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*, č. 47023/99, rozsudek ze dne 31. října 2001, § 57).

64. Soud poznamenal, že posuzovaná stížnost se netýká svědků, jejichž identita je před obviněným utajena. V projednávaném případě se oběti a jediné přímé svědkyně předmětných událostí odmítly účastnit a svědčit na jednání, a tudíž nemohly být vyslechnuty soudem, a ani obhajoba neměla možnost je vyslechnout anebo sledovat jejich jednání při vyslýchání, aby si utvořila názor o jejich poctivosti a důvěryhodnosti. Přesto byla jejich svědecká prohlášení učiněná v přípravné fázi během policejních výslechů, jakož i před vyšetřujícím soudcem za přítomnosti státního zástupce, přečtena na jednání a krajským sou-

dem připuštěna jako důkaz. V době výslechu O. a P. v rámci vyšetřovací fáze stěžovatel nebyl informován o trestním řízení probíhajícím proti němu a nebyl mu ustanoven právní zástupce. Obhajoba tedy neměla v žádné fázi řízení možnost konfrontovat svědkyně.

65. Možnost provedení výpovědi svědků nepřítomných na jednání, jež nemohou být obviněným vyslechnuti v žádné fázi řízení, Soud objasnil ve svém rozsudku v případě *Al-Khawaja a Tahery* (cit výše, § 119 – 147), v tom smyslu, že při posouzení toho, zda je připuštění takého důkazu v souladu s právem na spravedlivý proces, musí být předně prokázáno, že k neúčasti svědka existoval rozumný důvod. Tam, kde byla výpověď nepřítomného svědka jediným nebo rozhodujícím důkazem, byla vyžadována existence dostatečných vyvažujících faktorů, včetně pevných procesních záruk, které by umožnily korektní a spravedlivé zhodnocení spolehlivosti takového důkazu (viz *Al-Khawaja a Tahery*, cit výše, § 119 a 147).

66. Od té doby Soud přezkoumával případy zahrnující mimo jiné přípustnost svědeckví od anonymního svědka, jež mohlo být rozhodující (*Ellis a Simms proti Spojenému království*, č. 46099/06, rozhodnutí ze dne 10. dubna 2012, § 81), od anonymního svědka, jemuž byl přikládán značný význam (*Pesukic proti Švýcarsku*, č. 25088/07, rozsudek ze dne 6. prosince 2012, § 49), a od nepřítomného svědka, jež nebylo ani jediným ani rozhodujícím (*Štefančič proti Slovinsku*, č. 18027/05, rozsudek ze dne 25. října 2012, § 42). V těchto souvislostech Soud přezkoumal, zda záruky byly dostatečné k tomu, aby vyvážily připuštění výpovědi svědků, které obhajoba neměla možnost vyslechnout, ale i celkovou spravedlnost řízení, aby posoudil, zda práva obhajoby byla nepřijatelně omezena.

67. K důvodům pro připuštění výpovědi O. a P. Soud předně poznamenal, že krajský soud nepokračoval v řízení bez slyšení svědků a nepřijal jejich prohlášení učiněná v přípravném řízení jako důkaz z důvodu údajného strachu svědkyň svědčit, ale spíše z důvodu, že bylo nemožné přinutit je zúčastnit se řízení v Německu nebo zajistit jejich výslech soudem v Lotyšsku.

68. Soud již dříve konstatoval ohledně výpovědi nedostupných svědků, kteří nemohli být vyslechnuti v přítomnosti obviněného nebo jeho zástupce, že článek 6 odst. 1 ve spojení s odst. 3 vyžaduje, aby smluvní státy učinily pozitivní kroky zejména k tomu, aby bylo obviněnému umožněno vyslechnout nebo nechat vyslechnout svědky svědčící v jeho neprospěch. Taková opatření jsou součástí výkonu péče ze strany smluvních států za účelem zajištění toho, že práva garantována článkem 6 jsou využívána účinným způsobem (viz *Sadak a další*

proti Turecku, č. 29900/96, 29901/96, 29902/96 a 29903/96, rozsudek ze dne 17. července 2001, § 67; D. proti Finsku, č. 30542/04, rozsudek ze dne 7. července 2009, § 41 a Gossa proti Polsku, č. 47986/99, rozsudek ze dne 9. ledna 2007, § 55). Nicméně *impossibilia nulla est obligatio*; za předpokladu, že státním orgánům nelze vyčítat, že vyvíjely nedostatečné úsilí, aby obviněnému umožnily svědky vyslechnout, nedostupnost svědků jako taková nutně nevede k zastavení řízení (viz zejména *Artnier proti Rakousku*, č. 13161/87, rozsudek ze dne 28. srpna 1992, § 21; *Scheper proti Nizozemí*, č. 39209/02, rozhodnutí ze dne 5. dubna 2005; *Mayali proti Francii*, č. 69116/01, rozsudek ze dne 14. června 2005, § 32 a *Haas proti Německu*, č. 73047/01, rozhodnutí ze dne 17. listopadu 2005).

69. Soud v tomto ohledu zjistil, že vnitrostátní orgány vykonaly několik pokusů o výslech svědkyň v průběhu hlavního líčení. Když se všechny pokusy o předvolání O. a P. ke krajskému soudu ukázaly být marnými, německé orgány požádaly o právní pomoc své lotyšské protějšky, přičemž navrhly, aby byly svědkyně vyslechnuty lotyšským soudem, a požádaly o hlasový a obrazový přenos výslechu. Toto slyšení se však neuskutečnilo. Svědkyně se totiž odvolávaly na zdravotní potvrzení prokazující, že trpí posttraumatickými poruchami v důsledku trestného činu a obávaly se možné msty ze strany obviněného. Námitka krajského soudu, že podle kritérií německého trestního procesního práva důvody předložené svědkyněmi dostatečně neospravedlňovaly jejich odmítnutí vypovídat, a návrh, aby lotyšské soudy zvážily jejich donucení k účasti na jednání, zůstaly nezodpovězeny. Teprve v tomto okamžiku krajský soud uzavřel, že nemá k dispozici žádné další právní prostředky, kterými by mohl zajistit výslech O. a P., a že s ohledem na nedávná zdravotní potvrzení, jež naznačovala, že zdravotní stav svědkyň se v brzké době nezmění, je nebude možné v dohledné době vyslechnout. Soud se na rozdíl od stěžovatele domnívá, že jelikož svědkyně trvale odmítaly vypovídat, nic nenaznačovalo tomu, že německé orgány měly k dispozici další účinné prostředky k zajištění konfrontace O. a P. s obhajobou. Naopak sdílí názor vlády, že krajský soud vyvinul odpovídající úsilí umožnit výslech svědkyň na jednání a že nebylo možné přičítat německým orgánům, že všechny tyto pokusy zůstaly marné.

70. Přestože pro obhajobu by bylo jednoznačně výhodnější konfrontovat svědkyně přímo, Soud konstatoval, že od vnitrostátních soudů se očekávalo, že objasní okolnosti případu, a že přípuštění svědeckých výpovědí O. a P. bylo v zájmu spravedlnosti. Nedostupnost svědkyň na soudním řízení nemohla bránit trestnímu řízení a za daných okolností krajský soud mohl, při respektování práv obhajoby, přihlížet k jejich prohlášením získaným během přípravného řízení, zejména pokud byla podpořena dalšími důkazy získanými během soudního říze-

ní (srov. *Asch proti Rakousku*, č. 12398/86, rozsudek ze dne 26. dubna 1991, § 28; *Artnier*, cit. výše, § 22; *Gossa*, cit. výše, § 61).

71. Soud dále poznamenal, že krajský soud při nařízení přečtení záznamů výslechů O. a P. v průběhu soudního řízení zdůraznil svou povinnost zajistit rychlý průběh řízení týkajícího se zbavení svobody. Jelikož v daném okamžiku byl obviněný držen ve vazbě již značnou dobu, Soud shledal, že ve světle odůvodnění vnitrostátního soudu, podle něhož další prodlevy v řízení již nebyly ospravedlnitelné, nebylo jeho rozhodnutí připustit výpovědi svědků, které obhajoba neměla možnost vyslechnout, neopodstatněné.

72. Pokud jde o přezkum toho, zda výpovědi O. a P. byly jediným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení stěžovatele, Soud se ztotožnil s názorem vlády, že záznamy prohlášení svědkyň v přípravném řízení nebyly jediným důkazem před krajským soudem. Krajský soud odkázal mimo jiné na výpovědi dalších svědků vyslechnutých v řízení, jako sousedka E. a přítelkyně L., jakož i na analýzu dat získaných prostřednictvím odposlechu mobilních telefonů stěžovatele a spoluobviněného a prostřednictvím GPS.

73. Soud zopakoval, že tam, kde výpověď svědka, kterého obhajoba neměla možnost vyslechnout, je podepřena podpůrnými důkazy, bude rozhodující povaha sporného důkazu záviset na síle těchto podpůrných důkazů; čím budou podpůrné důkazy silnější, tím méně pravděpodobně bude, že sporný důkaz bude namísto považovat za rozhodující (viz *Al-Khawaja a Tahery*, cit. výše, § 131). Spolkový státní zástupce ve svých podáních v odvolacím řízení uvedl, a Spolkový nejvyšší soud to v rozhodnutí ze dne 30. října 2008 potvrdil, že vzhledem k významným doplňujícím důkazům, ke kterým krajský soud přihlížel, nebylo možné označit prohlášení O. a P. za rozhodující důkaz pro odsouzení stěžovatele. Soud zároveň konstatoval, že O. a P. byly jedinými přímými svědkyněmi loupeže samotné, a že důkazy, které podpořily jejich popis trestného činu, byly buď z doslechu, nebo nepřímé. Podání stěžovatele a spoluobviněného předloženého na jednání prokazující, že oba byli přítomni v bytě obětí v době incidentu, považoval Soud za nejlepší nepřímou podporu pro obvinění, že napadl O. a P.

74. Vzhledem k výše uvedenému vzal Soud v úvahu, že ačkoliv výpovědi O. a P. nemusely být jediným nebo rozhodujícím důkazem usvědčujícím stěžovatele, zjevně měly značnou váhu na prokázání viny stěžovatele. Proto tedy považoval za nezbytné přezkoumat, zda existovaly přiměřené vyvažující faktory a záruky (viz *Pesukic proti Švýcarsku*, cit. výše, § 50), které zajistily, že znevýhodnění stěžovatele způsobené přípuštěním prohlášení svědkyň z přípravného řízení

neomezilo jeho právo na obhajobu v míře neslučitelné s požadavky článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy. Soud konstatoval, že podobné úvahy jsou reflektovány v rozsudku krajského soudu ze dne 25. dubna 2008 v tom smyslu, že jelikož ani obviněný ani jeho zástupce neměli možnost vyslechnout O. a P., důležité svědkyně svědčící v neprospěch stěžovatele, soud musel k hodnocení jejich prohlášení z vyšetřovací fáze řízení přistupovat opatrně a své rozhodnutí mohl na takové výpovědi založit, pouze pokud bylo podpořeno dalšími významnými důkazy.

75. V tomto kontextu Soud poznamenal, že německé trestní právo procesní zakotvuje opatření umožňující obžalobě získat důkazy v přípravném řízení od svědků, u nichž se očekává, že nebudou dostupní k tomu, aby vypovídali na jednání. Vnitrostátní právo zároveň obsahuje v článku 168c trestního řádu procesní záruky umožňující obhajobě účastnit se výsledku klíčových svědků obžaloby v přípravném řízení. V tomto kontextu Soud přijal argument vlády, že s ohledem na povinnost vnitrostátních orgánů provést účinné vyšetřování a s ohledem na potřebu ochrany O. a P., oběti a svědků trestného činu, bylo rozhodnutí vyšetřovacího soudce neinformovat stěžovatele o výsledku svědkyň v přípravném řízení důvodné. Také vzhledem k násilnému způsobu, jakým byl vyšetřovaný trestný čin spáchán, byla opodstatněná obava soudce, že obvinění pachatelé by vyvíjeli nátlak na svědky, pokud by byli informováni o slyšení, takže by ohrožovali probíhající vyšetřování. Soud dále zaznamenal z podání vlády, že v době výsledku před vyšetřovacím soudcem nemohly vnitrostátní orgány předvídat, že svědkyně, které již poskytly důkazy vyšetřovacím orgánům při několika příležitostech, odmítnou účast na následném jednání a nebudou souhlasit ani s výsledkem v Lotyšsku prostřednictvím audiovizuálního přenosu. V této souvislosti je rovněž potřebné poznamenat, že O. a P. neměly podle německého trestního práva procesního zákonné právo nevypovídat na následném řízení proti stěžovateli, jako mají například členové rodiny obviněného (viz *a contrario*, *Hümmer proti Německu*, č. 26171/07, rozsudek ze dne 19. července 2012, § 41 a 43). Soud proto konstatoval, že nic nevedlo k závěru, že vnitrostátní orgány nedodržely procesní záruky podle vnitrostátní právní úpravy zaručující práva obviněného ve smyslu článku 6 odst. 3 písm. d).

76. Soud dále konstatoval, že krajský soud při hodnocení dostupných důkazů zdůraznil omezenou důkazní hodnotu záznamů výpovědi O. a P. a posoudil je důkladně s ohledem na hodnocení důvěryhodnosti svědkyň a ve snaze objasnit jakékoliv případné rozpory v jejich prohlášeních. Co se týče výpovědi dalších svědků na soudním řízení, krajský soud výslovně poukázal na to, že se jednalo o výpovědi z doslechu, které musí být posuzovány zvláště opatrně.

77. V souvislosti s prohlášeními O. a P. jako takovými krajský soud uzavřel, že záznamy výslechů svědkyň ve vyšetřovací fázi prokázaly, že podaly podrobný a souvislý popis okolností trestného činu a že drobné rozpory mohly být vysvětleny souvislostmi, za nichž byly učiněny. Soud se ztotožnil s krajským soudem v tom, že výčet událostí podaný O. a P. jejich přítelkyní L. a sousedce E. se shodoval s podrobným popisem obsaženým v prohlášeních z přípravného řízení, což svědčilo o důvěryhodnosti a pravdivosti výpovědí. Kromě toho E. dosvědčila, že v ten večer, kdy se odehrál trestný čin, ji jiná sousedka zavolala, protože slyšela hluk vycházející z bytu O. a P., což bylo dalším podpůrným prvkem nepocházejícím ze strany obětí, ale z dalšího nezávislého zdroje. Krajský soud vzal rovněž v úvahu, že výpovědi dalších svědků vyslechnutých na jednání, jakož i výpovědi O. a P. získaných během vyšetřovací fáze řízení, byly podpořeny daty získanými odposloucháváním telefonů stěžovatele a spoluobviněného a daty z GPS. Soud konstatoval, že argumenty předložené krajským soudem odůvodňovaly závěr, že prohlášení O. a P. v přípravném řízení byla důvěryhodná a souvislá (viz *De Lorenzo proti Itálii*, č. 69264/01, rozhodnutí ze dne 12. února 2004). Za těchto okolností byl Soud přesvědčen o tom, že hodnocení výpovědi svědkyň byla přikládána náležitá péče, a konstatoval, že krajský soud posoudil jejich spolehlivost spravedlivě a řádně.

78. Soud se ztotožnil s názorem vlády a vnitrostátních soudů, že soubor důkazů posuzován dohromady poskytl souvislý a celkový obraz událostí, podpořil verzi podanou O. a P., a vyvrátil rozporná tvrzení stěžovatele a spoluobviněného. V této spojitosti Soud rovněž přijal argument vlády, že stejný způsob, jakým byly spáchány trestné činy v Kasselu a Göttingenu, a personální spojení mezi oběma trestními činy vyplývající z toho, že L., oběť trestného činu předtím spáchaného v Kasselu, byla přítelkyní O. a P., představovaly další důkazy toho, že stěžovateli byly trestní činy tohoto druhu blízké.

79. Soud nepřehlédl, že O. a P. selhaly při identifikaci pachatele, když jim během policejního výslechu byly předloženy fotografie potencionálních podezřelých, a že stěžovatel měl v úmyslu prokázat prostřednictvím konfrontace s O. a P., že na místě činu vůbec nebyl přítomen. Soud nicméně shledal, že během řízení sám stěžovatel připustil, ačkoliv popíral jakoukoliv účast na loupeži, že byl přítomen v bytě oběti v čase události a že následoval P., když utekla přes balkon. Případný výslech svědkyň obhajobou tudíž nemohl posloužit účelu, jenž stěžovatel sledoval. Soud rovněž zaznamenal z podání vlády, že stěžovatel neuvedl, co dalšího chtěl konfrontací s O. a P. dosáhnout, a nevyužil možnosti zpochybnit pravdivost jejich výpovědí, když byly záznamy jejich výslechů čteny během jednání. V této souvislosti Soud připomenul, že stěžovatel znal identitu O. a P. a mohl zpochybnit jejich důvěryhodnost a poukázat na rozpory

v jejich prohlášeních nebo na rozpory s prohlášeními dalších svědků vyslechnutých během soudního řízení. Navíc stěžovatel, jenž byl během soudního řízení zastoupen advokátem, mohl přednést svou vlastní verzi, a zpochybnit tak pravdivost dodatečných důkazů získaných během soudního řízení.

80. Soud na rozdíl od stěžovatele konstatoval, že skutečnost, že státní zástupce byl přítomen na výslechu svědkyň v přípravném řízení, a měl možnost vyslýchat je, nenarušila zásadu rovnosti zbraní zakotvenou v článku 6 odst. 3 písm. d). Soud konstatoval, že podle německého trestního práva procesního má státní zástupce povinnost provést objektivní a neutrální vyšetřování stíhaného činu, a vzít přitom v úvahu jak usvědčující tak zprošťující okolnosti případu. Dále poznamenal, že vnitrostátní právo vyžaduje, aby soud rozšířil, *proprio motu*, dokazování na všechny skutečnosti a prostředky za účelem zjištění pravdy a skutečných okolností případu (viz *Sievert proti Německu*, č. 29881/07, rozsudek ze dne 19. července 2012, § 59). Nic nenasvědčovalo tomu, že státní zástupce nebo krajský soud nedodrželi během soudního řízení se stěžovatelem tyto požadavky.

81. V rámci přezkumu spravedlnosti řízení jako takového Soud uzavřel, že byly dány dostatečné vyvažující faktory, které kompenzovaly nevýhody způsobené obhajobě přípuštěním prohlášení O. a P. Proto tedy nedošlo k porušení článku 6 odst. 1 ve spojení s článkem 6 odst. 3 písm. d).

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud:

1. Jednomyslně konstatuje, že stížnost podle článku 6 odst. 1 ve spojení s článkem 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy je přijatelná a zbytek stížnosti nepřijatelný;

2. Konstatuje poměrem pěti hlasů ke dvěma, že nedošlo k porušení článku 6 odst. 1 spojení s článkem 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.

Oddělené nesouhlasné stanovisko soudce Power-Forde

Výpovědi O. a P., které obhajoba neměla možnost vyslechnout, měly zjevně značnou váhu. Ačkoliv jejich prohlášení byla souvislá, nelze je zařadit do kategorie „prokazatelně hodnověrných“ (*Al-Khawaja a Tahery*, § 160). Stejně jako ve věci *Tahery* byla váha jejich svědectví významná a vyžadovala existenci dostatečných vyvažujících faktorů, které by kompenzovaly nevýhody způsobe-

né obhajobě jejich přípuštěním. Procesní záruky, o něž se opírala většina, však neposkytovaly dostatečnou protiváhu k odepření minimálního možného práva stěžovatele vyslechnout svědky svědčící proti němu zakotveného v článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.

Oddělené prohlášení soudce Zupančiče

Soudce nesdílel odůvodnění většiny pro závěr o tom, že nedošlo k porušení článku 6 odst. 1 ve spojení s článkem 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.

(zpracoval Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE
27. května 2014
VĚC MUSTAFA ERDOGAN A OSTATNÍ
(rozsudek ve věci Mustafa Erdogan a ostatní proti Turecku,
stížnosti č. 346/04 a 39779/04)

Dotčený článek Úmluvy:

článek 10

Odkazy na českou právní úpravu:

článek 10 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod,
§ 81, 82 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

Klíčová slova:

Svoboda projevu – akademický projev – hodnotový soud – skutkové tvrzení
– přijatelnost stížnosti – přiměřenost – prostor pro uvážení

K přípustnosti kritiky soudců

Autorský komentář:

Předkládaný rozsudek je příspěvkem ke střetu práva na soukromí a práva na svobodu projevu, zasazeného do specifické oblasti veřejné kritiky výkonu funkce soudce. V českém právním prostředí se touto otázkou v poslední době zabýval rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2591/2011 z 10. ledna 2013. Zde Nejvyšší soud zdůraznil nutnost posouzení, zda se s ohledem na okolnosti věci jednalo o kritiku vybočující z „fair“ projevu, a současně odmítl koncepci kladoucí na advokáta jako autora kritiky přísnější povinnosti, než jsou kladeny na jiné osoby.

ESLP i v této věci zdůraznil, že soudci jako úřední osoby nejsou vůči kritice imunní, naopak můžou být podrobena přijatelné kritice v širší míře než obyčejní občané. Tisk je přitom jedním z prostředků, jak si mohou politici a veřejnost ověřit, zda soudci plní svou těžkou úlohu způsobem, který je v souladu se základním cílem soudnictví. Důraz, vyjádřený zejména v souhlasném stanovisku soudců Sajó, Vučinič a Kuris, se váže k roli akademické obce a k testu, kdy sporné tvrzení akademika požívá nejvyšší míru ochrany v souladu s článkem 10 Úmluvy.

SKUTKOVÝ STAV

Tento rozsudek se týká dvou stížností, které byly podány proti Turecku. Prvním stěžovatelem byl pan Mustafa Erdogan, profesor ústavního práva na Univer-

sitě v Hacettepe v Ankaře, druhým stěžovatelem byl pan Kürsad Kopuzlu, editor čtvrtletníku „Liberální myšlení“, a třetím stěžovatelem byla společnost Liberte A.S., akciová společnost, která tento čtvrtletník vydávala. V roce 2001 byl publikován v tomto čtvrtletníku článek nazvaný „Problém tureckého Ústavního soudu ve světle jeho rozhodnutí o rozpuštění politické strany Fazilet“, jehož autorem byl první stěžovatel. V daném článku první stěžovatel kritizoval aktuální rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byla zrušena politická strana Fazilet, protože se měla stát „centrem aktivit, jež jsou v rozporu s principem sekularity státu“. Následkem tohoto rozhodnutí měli být někteří členové parlamentu zbaveni svého mandátu a některým byla zakázána politická činnost na pět let. Článek napadal správnost rozhodnutí Ústavního soudu a dále v jeho závěru bylo uvedeno, že:

„Poslední rozhodnutí Ústavního soudu ukázalo i další věc, a to, že profesní schopnosti většiny soudců Ústavního soudu jsou nedostatečné k výkonu jejich práce. Nadto, nejsou ani ochotní kompenzovat tento svůj nedostatek. Mají omezené znalosti, nemají zapálení pro svoji práci a nejsou otevřeni přijímat nové názory. Snaží se plnit jejich základní povinnosti jen tak, že drží pospolu, a nijak je to neznepokojuje.

Svobodám v Turecku nebrání parlament, který není schopen změnit Ústavu či přijmout potřebné zákony, ale pravou překážkou je Ústavní soud, který se nijak nestydí systematicky cupovat základní svobody. Je proto nezbytné se zabývat otázkou obsazení Ústavního soudu.“

Na základě tohoto článku podali všichni soudci Ústavního soudu soukromoprávní žaloby proti prvnímu a druhému stěžovateli s tím, že utrpěli zásah do osobnostních práv a na cti, když tento článek obsahoval hanlivé pasáže. Stěžovatelů se týkají tři žaloby podané soudci Ústavního soudu – panem F. K., panem Y. A. a panem M. B., tehdejšími předsedou Ústavního soudu. Stěžovatelé namítali, že soudci jako osoby veřejně činné by měly snést větší míru zásahů do osobnostních práv. Stěžovatelé navíc uváděli, že podle názorů různých akademiků rozhodnutí Ústavního soudu bylo vydáno pod tlakem armády a dále poukazovali na určité paralely mezi výsledným rozhodnutím soudu a obecnou politickou situací v Turecku v tehdejší době. Stejně tak stěžovatelé poukazovali na články a různá prohlášení jiných soudců, s tím, že nedostatek schopností soudců Ústavního soudu je založen na skutečném základu. Stěžovatelé soudu předložili četné kritiky akademiků, novinářů a politiků, které podporovaly tvrzení prvního stěžovatele, který opakovaně zdůrazňoval, že funkcí Ústavního soudu a jemu podobných orgánů v konstitutivních demokratických systémech je garance základních lidských práv proti libovůli státu, a tak soudci, tím spíše soudci vyšších instancí, by se měli vyvarovat vydávání rozhodnutí na základě jejich ideologických názorů a politických tendencí.

Občanskoprávní soud prvního stupně v Ankaře rozhodl dne 28. března 2002, že stěžovatelé jsou povinni zaplatit společně panu F. K. odškodnění ve výši

2 500 000,000 tureckých lir se zákonným úrokem z prodlení, neboť soud shledal, že tvrzení, týkající se neznalosti práva, vydání rozhodnutí pod tlakem, profesní a intelektuální nedostatečnosti soudců jsou hanlivé. V roce 2002 odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a v roce 2003 odmítl návrh stěžovatelů o rektifikaci rozhodnutí.

Následně bylo obdobně rozhodnuto také v případech pana Y. A. a pana M. B., kterým bylo přiznáno Občanskoprávním soudem prvního stupně v Ankaře odškodnění ve výši 3 000 000 000 tureckých lir, respektive 2 500 000 000 tureckých lir. Následně v roce 2003 odvolací soud obě rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a v roce 2004 odmítl návrh stěžovatelů na rektifikaci obou rozhodnutí (§ 1 – 24).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. Spojení stížností

26. Vzhledem ke stejnému předmětu obou stížností shledal Soud za vhodné obě stížnosti spojit a projednat společně.

II. K tvrzenému porušení článku 10 Úmluvy

Stěžovatelé namítají, že rozhodnutí vydaná proti nim v občanskoprávních řízeních porušila jejich právo na svobodu projevu podle ustanovení článku 10 Úmluvy.

Vláda Turecké republiky nepodala k těmto stížnostem žádné vyjádření (§ 27 – 28).

A. K přijatelnosti

29. Soud konstatuje, že výše uvedená stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále konstatuje, že není nepřijatelná ani z jakýchkoliv jiných důvodů. Proto musí být prohlášena za přípustnou.

B. Hodnocení soudu

30. Soud se domnívá, že konečná rozhodnutí vydaná v souvislosti s žalobami podanými třemi soudci Ústavního soudu, kteří se domáhají odškodnění za hanlivá tvrzení, zasáhla do práva stěžovatelů na ochranu svobody projevu, tak jak ho zaručuje ustanovení článku 10 odstavce 1 Úmluvy.

(...)

(a) Obecné zásady

33. Soud připomíná, že svoboda projevu je jedním ze základních pilířů demokratické společnosti a jednou ze základních podmínek rozvoje společnosti i seberealizace každého jedince. Odstavec 2 se vztahuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou příznivě přijímané či považované za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují, neboť takové jsou požadavky pluralismu, tolerance a otevřenosti, bez nichž nemůže žádná „demokratická společnost“ existovat. Jak je uvedeno v článku 10 Úmluvy, tato svoboda podléhá výjimkám, které však musí být vykládány striktně a v případě potřeby takového omezení svobody, musí být přesvědčivě zdůvodněny (viz, mimo jiné, *Perna proti Itálii* [VS], č. 48898/99, § 39, ECHR 2003 – a odkazy zde uvedené).

34. Test „nezbytnosti v demokratické společnosti“, vyžaduje, aby Soud určil, zda namítaný zásah odpovídá „naléhavé společenské potřebě“. Smluvní státy mají určitý prostor pro uvážení při posouzení, zda taková naléhavá potřeba existuje, nicméně toto posouzení jde ruku v ruce s evropským dohledem, zahrnujícím jak dohled nad právními předpisy, tak i rozhodnutími vydanými nezávislým soudem. Soud je proto oprávněn vydat konečné rozhodnutí o tom, zda „omezení“ je slučitelné se svobodou projevu, jež je chráněna článkem 10 Úmluvy (viz, například, *Tuşalp proti Turecku*, č. 32131/08 a 41617/08, rozhodnutí ze dne 21. února 2012, § 41).

35. Úkolem Soudu není při výkonu své kontrolní funkce nahradit příslušné vnitrostátní soudy, ale spíše přezkum vydaných rozhodnutí ve světle článku 10 Úmluvy. Soud musí zejména určit, zda důvody uvedené vnitrostátními orgány pro ospravedlnění zásahu byly „relevantní a dostatečné“ a zda přijaté opatření bylo „přiměřené legitimním cílům“. Soud se přitom musí ujistit, že vnitrostátní orgány vycházejí z relevantního skutkového stavu a aplikují normy v souladu se zásadami obsaženými v článku 10 Úmluvy (viz *Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii* [VS], č. 21279/02 a 36448/02, § 45, ESLP 2007-IV; *Mengi proti Turecku*, č. 13471/05 a 38787/07, rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2012, § 48).

36. V tomto ohledu Soud připomíná, že při hodnocení sporného tvrzení, musí být rozlišováno mezi skutkovým tvrzením a hodnotovým soudem. Zatímco existence skutkových tvrzení může být prokázána, tak posouzení pravdivosti hodnotového soudu neumožňuje dokazování. Požadavek na prokázání pravdivosti hodnotového soudu je nemožný a sám o sobě porušuje svobodu názoru, který je primární součástí práva zaručeného článkem 10 Úmluvy. Rozlišení, zda jde

v daném případě o skutkové tvrzení nebo o hodnotový soud, je otázkou, která v první řadě spadá do volného uvážení vnitrostátních orgánů, zejména pak vnitrostátních soudů. Avšak i tam, kde má tvrzení charakter hodnotového soudu, musí existovat dostatečný skutkový základ pro jeho podporu, jinak bude takové tvrzení považováno za nepřiměřené (viz, například, *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku* [VS], č. 49017/99, § 76, ESLP 2004-XI).

37. Při přezkumu nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti v zájmu „ochrany pověsti nebo práv jiných“ může Soud ověřit, zda vnitrostátní orgány spravedlivě porovnaly ochranu obou dvou hodnot zaručených Úmluvou, které spolu mohou v některých případech kolidovat – a to na jedné straně svobodu projevu chráněnou článkem 10 Úmluvy a na druhé straně právo na respektování soukromého života zakotvené v článku 8 Úmluvy (viz *MGN Limited proti Velké Británii*, č. 39401/04, rozhodnutí ze dne 18. ledna 2011, § 142).

38. Tam, kde se právo na svobodu projevu porovnává s právem na respektování soukromého života, Soud stanovil ve své judikatuře následující kritéria: (a) posoudit, zda jde o příspěvek k veřejné debatě; (b) jak známá je dotčená osoba a co je předmětem reportáže; (c) předchází jednání dotčené osoby; (d) způsob získání informace a její pravdivost; (e) obsah, forma, důsledky zveřejnění; (f) přísnost uložení sankce (viz. *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozhodnutí velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 89 – 95; *Ungváry a Irodalom Kft. proti Maďarsku*, č. 64520/10, rozhodnutí ze dne 3. prosince 2013, § 45).

(b) Použití obecných zásad na projednávaný případ

39. Soud konstatuje, že v projednávaném případě bylo stěžovatelům uloženo uhradit odškodnění za pomluvu kvůli zveřejnění článku napsaného prvním stěžovatelem, profesorem ústavního práva, který kritizoval rozhodnutí Ústavního soudu týkající se rozpuštění politické strany. Konkrétně měl první stěžovatel za to, že nebyly splněny podmínky pro rozpuštění politické strany z důvodu, že se stala centrem činností v rozporu s principem sekulárního státu a že obecný výklad a aplikace principu sekularismu v daném případě nebyly v souladu s moderním chápáním tohoto pojmu v demokratické společnosti. V této souvislosti první stěžovatel zpochybnil odbornou způsobilost a nestrannost většiny soudců.

40. Soud opakovaně uvedl, že otázky týkající se fungování soudního systému vytváří otázky veřejného zájmu a veřejné diskuse, které požívají ochrany zakotvené v článku 10 Úmluvy (viz, například, *Blaja Novinky Sp. z. o. o. proti Polsku*, č. 59545/10, rozhodnutí ze dne 26. listopadu 2013, § 60; *Prager*

a Oberschlick proti Rakousku, rozsudek ze dne 26. dubna 1995, § 34, série A, č. 313). Soud také zdůraznil význam akademické svobody (viz, například, *Sorguç proti Turecku*, č. 17089/03, rozhodnutí ze dne 23. června 2009, § 35; *Sapan proti Turecku*, cit. výše, § 34) a akademických prací (viz *Aksu proti Turecku* [VS], č. 4149/04 a 41029/04, § 71, ECHR 2012; *Hertel proti Švýcarsku*, rozsudek ze dne 25. srpna 1998, § 50, Sběrka rozsudků a rozhodnutí 1998-VI). Soud v této souvislosti uvedl, že akademická svoboda v oblasti výzkumu a odborné přípravy by měla zaručovat právo na svobodu projevu, svobodu šířit informace, svobodu provádět výzkum a rozšiřovat znalosti a pravdu bez omezení (viz *Doporučení 1762 /2006/ Parlamentního shromáždění Rady Evropy*). Je tedy v souladu s judikaturou Soudu, aby jakékoli omezení svobody akademických pracovníků provádět výzkum a zveřejňovat svá zjištění bylo podrobeno pečlivému zkoumání (viz *Aksu proti Turecku*, cit. výše, § 71). Nicméně, tato svoboda není omezena pouze na akademické či vědecké výzkumy, ale dopadá i na svobodu akademických pracovníků volně vyjadřovat své názory a stanoviska, včetně těch kontroverzních a nepopulárních v oblasti jejich výzkumu, v rámci jejich odborných znalostí a kompetencí. To může zahrnovat i zkoumání fungování veřejných institucí v daném politickém systému a jejich případnou kritiku.

41. Soud konstatuje, že v tomto případě je předmětem posouzení článek sepsaný akademikem, který se zabíral závažným a aktuálním tématem v demokratické společnosti, o kterém má veřejnost oprávněný zájem být informována, čímž sporný článek přispěl k veřejné debatě. Článek byl publikován ve čtvrtletníku editovaném druhým stěžovatelem a vydaný vydavatelstvím, které vlastní třetí stěžovatel. V této souvislosti Soud zdůrazňuje, že mezi otázky veřejného zájmu zveřejňované v tisku nepochybně patří ty, které se týkají fungování systému soudnictví, což je instituce, která má zásadní význam pro každou demokratickou společnost (viz *De Haes a Gijssels proti Belgii*, č. 19983/92, rozsudek ze dne 24. února 1997, § 37, Zprávy 1997-I). Tisk je jedním z prostředků, jak si mohou politici a veřejnost ověřit, zda soudci plní svou těžkou úlohu způsobem, který je v souladu se základním cílem soudnictví (viz *Prager a Oberschlick*, cit. výše, § 34).

42. Soud poznamenává, že žalobci ve všech třech občanskoprávních řízeních byli členy Ústavního soudu, kteří hlasovali pro rozpuštění Fazilet strany. Následkem čehož, možná i nevědomky, vystavili sami sebe možnosti přezkumu každého jejich slova a jednání do stejné míry jako politici, a proto by s nimi mělo být zacházeno stejně, pokud jde o kritiku jejich jednání. Soudci, stejně jako v tomto projednávaném případě, jednají jako úřední osoby a mohou být podrobeni přijatelné kritice v širší míře než obyčejní občané (viz, například, *July a SARL Libération proti Francii*, č. 20893/03, rozsudek ze dne 12. února 2008, § 74, ESLP 2008 /výňatky/). Zároveň však Soud opakovaně zdůraznil zvláštní

úlohu soudní moci ve společnosti. Jako ochránkyňe spravedlnosti, jež představuje zásadní hodnotu právního státu, musí soudní moc požívat důvěry veřejnosti, pokud má být v plnění svých úkolů úspěšná. Může se tudíž jevit jako nezbytné chránit tuto důvěru před destruktivními útoky, které jsou zjevně neopodstatněné, zejména s ohledem na skutečnost, že kritizovaní soudci mají povinnost zachovávat zdrženlivost, která jim brání na kritiku reagovat (viz *Prager a Oberschlick*, cit. výše, § 34).

43. Vnitrostátní soudy došly k závěru, že některé výrazy použité v článku představují pomluvu žalobců (viz body 12, 16 a 20 rozhodnutí), když měl Občanskoprávní soud prvního stupně v Ankaře za to, že autor překročil hranice přijatelné kritiky v tomto článku.

44. Soud přezkoumal sporný článek i odůvodnění rozhodnutí vnitrostátních soudů s právem stěžovatelů na svobodu projevu. Bral v úvahu zájem stěžovatelů na zveřejnění názoru prvního stěžovatele k této otázce obecného zájmu a sdělení své kritiky, který byl porovnáván se zájmem žalobců, coby jednotlivců vykonávající funkci soudce a jejich právem na ochranu pověsti před osobními útoky. V této souvislosti Soud potvrdil, že soudy, stejně jako všechny ostatní veřejné instituce, nejsou imunní vůči kritice a přezkumu. Zejména je třeba jasně rozlišovat mezi kritikou a urážkou. Je-li jediným záměrem urážet soud nebo členy tohoto soudu, a to v jakékoli formě, pak vhodná sankce v zásadě nepředstavuje porušení článku 10 Úmluvy (viz *Skalka proti Polsku*, č. 43425/98, rozsudek ze dne 27. května 2003, § 34). Soud se domnívá, že některé výrazy a jazyk použité ve sporném článku, a to zejména ty, které zmiňovaly vnitrostátní soudy, byly tvrdé a mohly by být vnímány jako urážlivé. Tyto výrazy byly nicméně většinou hodnotícími soudy, přibarvené vlastními politickými a právními názory autora článku. V této souvislosti Soud rovněž shledal, že výroky vyplývaly ze způsobu, kterým Ústavní soud rozhodl některé otázky, a to včetně rozsudku o rozpuštění politické strany Fazilet, který byl předmětem ostrých veřejných debat, jak se ostatně stěžovatelé snažili prokázat před vnitrostátními soudy. Proto lze mít za to, že tyto výrazy vycházely z dostatečného skutkového základu (viz *a contrario, Barfod proti Dánsku*, rozhodnutí ze dne 22. února 1989, § 35, série A, č. 149). Pokud jde o skutková tvrzení obsažená ve sporném článku, Soud konstatuje, že vnitrostátní soudy se nepokusily o jejich odlišení od hodnotových soudů a pravděpodobně se ani nepokusily přezkoumat, zda zde byla „povinnost a odpovědnost“ náležící stěžovatelům podle článku 10 odst. 2 Úmluvy nebo zda se soudy pokusily posoudit, jestli byl článek publikován v dobré víře.

45. Soud má zejména za to, že vnitrostátní soudy v rámci jejich přezkumu neumístily sporné výrazy do kontextu, v němž byly vyjádřeny. V této souvislosti Soud připomíná, že styl psaní tvoří část komunikace jako forma vyjádření a jako

taková je chráněna spolu s obsahem výrazu (viz *Uj proti Maďarsku*, č. 23954/10, rozsudek ze dne 19. července 2011, § 20). Proto, když se vezme v úvahu obsah článku jako celek a kontext, ve kterém byly výrazy vyjádřeny, Soud je toho názoru, že takto silná a hrubá vyjádření, jež jsou obsažena v tomto článku, jsou uvedena v obecné rovině, s respektem k soudcům Ústavního soudu a nelze je vykládat jako bezdůvodné osobní útoky proti žalobcům. Soud rovněž bere na vědomí, že dotčený článek byl publikován v kvazi-akademickém čtvrtletníku a nikoli v populárním deníku.

46. Ve světle výše uvedených úvah, a to bez ohledu na prostor pro uvážení vnitrostátních orgánů, se Soud domnívá, že zásah do svobody projevu stěžovatelů nebyl založen na dostatečných důvodech, které by prokázaly, že by takový zásah byl nezbytný v demokratické společnosti pro ochranu pověsti a práv druhých. Toto zjištění činí nadbytečným, aby se Soud zabýval přiměřeností výší náhrady škody, která byla stěžovatelům uložena. Z toho vyplývá, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

III. Tvrzené porušení jiných článků Úmluvy

Stěžovatelé dále namítali porušení článku 6 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1. Soud dospěl nicméně k závěru, že není nutné zkoumat přípustnost ani opodstatněnost výše uvedených stížností (§ 47 – 48).

IV. K aplikaci článku 41 Úmluvy

(...)

Soud byl toho názoru, že první stěžovatel utrpěl nemajetkovou újmu v důsledku rozsudků vnitrostátních soudů ve vztahu k jeho článku, který byl posouzen rozporu se zásadami Úmluvy. Újmu není možné dostatečně kompenzovat pouhým konstatováním porušení Úmluvy. S ohledem na okolnosti případu a s ohledem na judikaturu Soud přiznal prvnímu stěžovateli částku 7500 EUR jako náhradu nemajetkové újmy. Druhý ani třetí stěžovatel nepředložili nárok na spravedlivé zadostiučnění, a proto jim nebylo nic přiznáno.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně,
1. Rozhoduje o spojení dvou stížností,

2. Prohlašuje stížnosti vznesené podle článku 10 Úmluvy za přijatelné,
3. Prohlašuje, že zde došlo k porušení článku 10 Úmluvy,
4. Konstatuje, že zde není třeba prošetřit přijatelnost a odůvodněnost stížností, které stěžovatelé vznesli k článku 6 Úmluvy a článku 1 Protokolu 1 Úmluvy.

(...)

Společné souhlasné stanovisko vydané soudci Sajó, Vučinič a Kuris

V této věci vydali výše uvedení soudci souhlasné stanovisko, když chtěli poukázat na další důvod, který nebyl výslovně uvedený v odůvodnění rozhodnutí Soudu. Soudci ve svém stanovisku poukazují na svobodu akademického projevu, jejíž definice není nijak ustálená, nicméně je všeobecně přijímána jako osobní svoboda projevu ve smyslu akademické svobody (viz Ústava Francouzské republiky), která se vztahuje nejenom na debaty v odborných časopisech či diskuse v akademickém prostředí, ale také na jiné formy svobody projevu, zahrnující i „projevy na dálku“, které zahrnují nejen vzájemnou výměnu názorů mezi akademiky, ale i adresování této diskuse i veřejnosti, jejíž součástí v širším slova smyslu jsou i akademičtí pracovníci.

Soudci ve svém stanovisku navrhli, pro rozlišení zda „tvrzení“ obsahuje i akademický prvek posoudit, (a) zda osobu, která projev učinila, lze považovat za akademika, (b) zda veřejné komentáře a výroky spadají do jeho působnosti, jeho zaměření a (c) zda takový projev osoby se rovná závěrům či názorům založeným na jeho odborných znalostech a způsobilosti. Pokud jsou tyto podmínky splněny, tak musí sporné tvrzení požívat nejvyšší míru ochrany v souladu s článkem 10 Úmluvy. Kde a jak byl (v jaké publikaci či kterému obecnstvu) projev učiněn, a zda byl učiněn veřejně, je až vedlejší, doprovodný a nikoli rozhodující faktor (§ 1 – 8). Pokud jde o konkrétní okolnosti tohoto konkrétního případu, v bodě 45 tohoto rozsudku je uvedeno, že „když se vezme v úvahu obsah článku jako celek a kontext, ve kterém byly výrazy vyjádřeny, Soud je toho názoru, že tato silná a hrubá vyjádření, jež jsou obsažena v tomto článku, jsou uvedena v obecné rovině, s respektem k soudcům Ústavního soudu, a nelze je vykládat jako bezdůvodné osobní útoky proti žalobcům“. Ve skutečnosti pro odůvodnění tohoto výroku byl přeložen výslovně jen jediný argument, a to, že článek pana Erdogana „byl publikován v kvazi-akademickém čtvrtletníku a nikoli v populárním deníku“. Takto osamocený argument je nedostatečný a zavádějící. Soudci se navíc domnívají, že mělo být v rozhodnutí výslovně uvedeno, že byla řešena „silná a hrubá vyjádření. ... s respektem k soudcům Ústavního soudu“, coby hodnotové soudy, které byly součástí vysvětlení tohoto odborného článku, jehož autorem byl profesionální akademik se specializací na ústavní právo. A toto je i důvod proč jeho výroky požívají práva na ochranu svobody projevu podle článku 10 Úmluvy

v kontextu, v němž byly vyjádřeny. Soudci nechtějí spekulovat, zda hypotetická a zobecněná „silná a hrubá vyjádření“ identického charakteru, která by v sobě nicméně postrádala „akademický prvek“ (například proto, že byla pronesena osobou z neakademického prostředí), by byla rovněž považována za výroky, které nejsou „bezdůvodným osobním útokem proti žalobci“ a budou požívat stejné úrovně ochrany podle článku 10 Úmluvy, a to i kdyby byly zveřejněny ve stejném nebo obdobném kvazi-akademickém časopise.

V závěru stanoviska je zdůrazněno, že Soud opakovaně judikoval, že „soudy – jsou garanty spravedlnosti, jejichž postavení je zásadní v právním státu – musí tak požívat důvěry veřejnosti, a proto je nezbytné chránit soudce od útočných a urážlivých slovních útoků“ (viz *De Haes a Gijssels proti Belgii*, rozhodnutí ze dne 24. února 1997, § 37, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1997-I; *Janowski proti Polsku /VS/*, č. 25716/94, § 33, ESLP 1999-i; *Ungváry a Irodalom Kft. proti Maďarsku*, č. 64520/10, rozhodnutí ze dne 3. prosince 2013, § 44). Nicméně, v tomto případě byl výrok učiněn profesorem ústavního práva v odborném článku analyzujícím rozhodnutí Ústavního soudu, a to plně v souladu s jeho vědeckou odborností a kompetencemi. Jeho vědecká analýza obsahovala i názory na osobnosti některých soudců, kdy tento názor byl založen na vědecké analýze. Profesor ve svém článku uvedl několik alternativních možností pro odůvodnění závěrů Ústavního soudu, ale následně dospěl k závěru, že rozhodnutí soudu bylo neprofesionální a bylo zapříčiněno nedostatkem profesionality soudců Ústavního soudu. Takový názor byl učiněn až po přezkumu faktické stránky věci. Soudci se domnívají, že všechny tyto úvahy nebyly zohledněny v testu přiměřenosti, kdy vnitrostátní soudy přiznaly právo na ochranu pověsti soudcům, které je nezbytné v demokratické společnosti, nicméně již neumožnily vyjádřit odborný názor profesoru ústavního práva, byť fakticky nesprávný, o údajném nedostatku profesionality soudců Ústavního soudu.

(zpracoval JUDr. Lubomír Ptáček)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PRVNÍ SEKCE

12. června 2014

VĚC PRIMOV A OSTATNÍ

(rozsudek ve věci Primov a ostatní proti Rusku, stížnost č. 17391/06)

Dotčený článek Úmluvy:

článek 5, článek 10, článek 11 odst. 1, článek 11 odst. 2, článek 35, článek 41

Odkazy na českou právní úpravu:

článek 17, článek 19, článek 20 Listiny základních práv a svobod, zákon č. 84/1990 Sb. o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů

Klíčová slova:

Svoboda shromažďování a sdružování – svoboda pokojného shromažďování – nezbytný v demokratické společnosti – předcházení zločinnosti – předcházení nepořádku – ochrana práv a svobod jiných – kritéria přípustnosti – spravedlivé zadostiučinění – proporcionalita

Blokáda vesnice jako následek pořádání pokojné demonstrace je porušením svobody pokojného shromažďování

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí ESLP se vyjadřuje, za použití odkazů na jeho dřívější rozhodnutí, zejména k porušení článku 11 Úmluvy upravujícího „svobodu pokojného shromažďování“ ve dvou různých případech u obce Usukhchay a Miskindzha. Rozsudek se především zabývá přiměřeností zablokování obce Usukhchay policií ve vztahu k legitimnímu cíli, jímž bylo předcházení nepořádku a zločinnosti. Ačkoliv demonstrace na veřejném místě může způsobit „narušení běžného života“, včetně přerušení dopravy, je důležité, aby úřady projevily určitý stupeň tolerance ve vztahu k pokojně probíhajícím shromážděním, a to na základě konkrétních okolností případu, neboť jinak by svoboda shromažďování zaručená článkem 11 Úmluvy byla zbavena své podstaty. Jestliže mělo zablokování hlavní silnice v centru obce demonstrujícím davem trvat jen relativně krátkou dobu a policie mohla odklonit dopravu jinou cestou, pak nebylo přiměřené úplné zablokování obce policií, zvláště když chování demonstrujících nebylo násilné. Proto došlo k porušení čl. 11 Úmluvy.

Naproti tomu v druhém případě střetu mezi protestujícími a policií u obce Miskindzha nebylo nepřiměřené jednání policie, která použila střelné zbraně až jako reakci na násilné chování skupiny protestujících, kteří zablokovali silnici dvěma barikádami a posléze začali na příslušníky policie, která se snažila

obnovit dopravu, házet kameny, napadli je železnými tyčemi, dřevěnými holemi a noži. K porušení článku 11 Úmluvy tak v tomto případě nedošlo.

Přínosem předkládaného rozhodnutí je rozvinutí judikatury ESLP k „svobodě pokojného shromažďování“, která není příliš rozsáhlá.

(Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovateli jsou pan Niyaz Primov, Nasir Dzhavadov a Bunyam Askerov, ruští občané, kteří byli zatčeni v souvislosti s demonstrací, která se uskutečnila dne 25. dubna 2006 ve vesnici Usukhchay v oblasti Dagestán a která byla později rozpuštěna policií.

Demonstrace, jejímž cílem bylo kriticky vystoupit proti vedení místní samosprávy obce, poukázat na korupci ve státní správě, zneužívání veřejných prostředků zástupci samosprávy a na nečinnost orgánů zajišťujících dodržování zákona zejména ve vztahu k jednání pana A. z vedení samosprávy obce, byla oznámena dne 10. dubna 2006 a o jejím konání byly místní úřady informovány doporučeným dopisem doručeným dne 17. dubna 2006. V něm bylo uvedeno, že demonstrace proběhne v místním parku za účasti asi pěti tisíc osob. Ve svém dopise ze dne 17. dubna 2006 adresovaném organizátorům demonstrace pan A. uvedl, že s jejím konáním pro porušení zákona o veřejných shromážděních nesouhlasí a že v případě jejího konání budou organizátoři v souladu se zákonem povoláni k odpovědnosti (§ 5 – 7).

Nahlášené demonstraci předcházela dne 19. dubna 2006 potyčka dvou obušky ozbrojených skupin u obce Khiv, která byla rozehnána policií. Ta ve snaze předejít dalším násilnostem a střetům uzavřela silnici poblíž obce Kasumkent, což vyvolalo nelibost řidičů projíždějících aut, z nichž někteří začali na policisty pokřikovat a podle výpovědí úřadů začali převracet policejní vozidla. Druhý stěžovatel byl následně podezřen ze spáchání trestného činu podněcování masových nepokojů a použití násilí proti úřední osobě a umístěn do vazby. Jeho odvolání bylo odmítnuto, stejně tak jako dovolání k Nejvyššímu soudu Dagestánu (§ 8 – 13).

„Nepovolené“ demonstrace ohlášené a zakázané panem A. dne 17. dubna 2006 se zúčastnil první a třetí stěžovatel. Demonstrující se nemohli do místa konání dostat autem, neboť cesta k parku byla zablokována policií; někteří tak svoji účast vzdali, jiní nechali na cestě odstavená auta a vydali se do místa konání, kam nakonec poklidně dorazilo asi 200 – 300 osob, pěšky. V 15 hodin byli však demonstrující obklíčeni policií, která začala nad hlavami demonstrujících střílet, používat slzný plyn a kouřové bomby a granáty s cílem demonstraci rozehnat. Při násilném zásahu policie přišla jedna osoba o život, mnoho dalších bylo zraněno (§ 14 – 19).

K výše uvedeným událostem ruská vláda sdělila, že s cílem zajistit veřejný pořádek a stabilizovat situaci v Dagestánu vydaly místní orgány dne 24. dubna 2006 nařízení o opatřeních, která se mimo jiné zmiňovala o plánované demonstraci a popisovala opatření ze strany policie, která měla monitorovat případné blokády silnic a chování demonstrantů. Ve vztahu k událostem 25. dubna 2006 se výpovědi vlády a stěžovatelů rozcházejí, přičemž nejasnosti panovaly zejména ve vztahu k otázce, kdo násilnosti vyprovokoval a zda se ze strany demonstrujících jednalo o poklidné shromáždění či nikoli (§ 20 – 40).

První stěžovatel, Niyaz Primov, byl zatčen 29. dubna 2009 pro podezření z účasti na nepovolené demonstraci, z podezření ze spáchání trestného činu chuligánství a použití násilí proti úřední osobě, když měl podle policie podněcovat demonstrující k blokádě silnice a navádět je k tomu, aby ignorovaly příkazy policie. Posléze byl umístěn do vazby s odůvodněním, že by mohl pokračovat v páchání této činnosti a ovlivňovat řízení. Stěžovatel se proti rozhodnutí o vazbě odvolal a uvedl, že pracuje jako úředník na úřadu pro sociální ochranu, má trvalý pobyt, čtyři děti a ve svém okolí dobrou pověst. Odvolání prvního stěžovatele ani opravný prostředek k Nejvyššímu soudu Dagestánu nebyly úspěšné. Dne 27. června 2006 federální oblastní soud odmítnul prodloužit vazbu a prvního stěžovatele propustil. V prosinci 2006 bylo trestní stíhání proti prvnímu a třetímu stěžovateli zastaveno pro nedostatek důkazů, když vyšlo najevo, že oba stěžovatelé vybízeli protestující, aby se nenechali k násilnostem vyprovokovat a zachovali pokoj (§ 41 – 57).

Třetí stěžovatel, Bunyam Askerov, který byl zatčen během potyčky dne 19. dubna 2006 u obce Khiv, byl dne 1. května 2006 umístěn do vazby s odůvodněním, že protože mu hrozí trest odnětí svobody, mohl by se vyhýbat trestnímu stíhání. Následně byl obviněn ze stejných trestných činů jako druhý stěžovatel. I v jeho případě federální oblastní soud svým rozhodnutím z června 2006 vazbu neprodloužil a třetího stěžovatele propustil (§ 58 – 63).

Ve vztahu k vyšetřování událostí z 25. dubna 2006 bylo vyslechnuto asi 70 svědků a vyhotoveno několik znaleckých posudků z oblasti forenzní medicíny. Protože nebyla konstatována odpovědnost konkrétních osob, bylo vyšetřování v únoru 2007 zastaveno, přičemž bylo posléze opět obnoveno a s konečnou platností v lednu 2010 opět zastaveno (§ 64 – 72).

Článek 30 Ústavy Ruské federace uvádí, že každý má právo na svobodu sdružování. Článek 55 odst. 3 Ústavy dále uvádí, že práva a svobody mohou být omezena federálními zákony za účelem ochrany ústavních zásad, veřejné morálky, zdraví a práv a oprávněných zájmů jiných a za účelem obrany a bezpečnosti státu. Konkrétní podmínky výkonu shromažďovacího práva jsou upraveny v zákoně o shromážděních, setkáních, demonstracích, pochodech a hlídkách ze dne 18. srpna 2004 (dále pouze jako „zákon o veřejném shromažďování“). Soudní přezkum zásahu orgánů místní samosprávy je poté upraven v občanském soudním řádu (§ 73 – 83).

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K tvrzenému porušení článku 5 odst. 1 a článku 3 Úmluvy

Stěžovatelé tvrdili, že jejich zatčení a vzetí do vazby nebylo odůvodněné, když se sami žádných násilností vůči policii nedopustili. Vláda naproti tomu tvrdila, že existují důkazy o jejich účasti během násilných střetů s policií ze dne 19. a 24. dubna 2006. Soud konstatoval, že s přihlédnutím ke všem okolnostem, zejména k závažnosti trestných činů, kterých se měli stěžovatelé dopustit, existuje dostatečný skutkový základ odůvodňující rozhodnutí o jejich vazbě. Protože byli všichni tři z vazby propuštěni po méně než dvou měsících, byla jejich stížnost, ve které namítali tvrzené porušení článku 5 odst. 1 a 3 Úmluvy, shledána Soudem podle článku 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy jako zjevně neopodstatněná (§ 84 – 88).

II. K tvrzenému porušení článku 11 Úmluvy

Stěžovatelé tvrdili, že odmítnutím umožnit konání demonstrace dne 25. dubna 2006, jejím násilným rozpuštěním a zatčením tří osob došlo k porušení jejich práv na svobodu projevu a pokojné shromažďování, která jsou garantována v článcích 10 a 11 Úmluvy. Protože Soud již ve své předešlé judikatuře konstatoval, že článek 11 Úmluvy je *lex specialis* k článku 10 Úmluvy, nebylo nutné, aby byla stížnost posouzena podle článku 10 Úmluvy (§ 89 – 92).

A. K přijatelnosti

1. Rozhodnutí ze 17. dubna 2006 o nepovolení demonstrace

Stěžovatelé namítali, že jejich práva byla dotčena rozhodnutím místních úřadů ze dne 17. dubna 2006 nepovolit demonstraci. Vláda naopak tvrdila, že proti rozhodnutí o nepovolení demonstrace měli organizátoři podat opravný prostředek u soudu tak, jak to předvídá zákon o veřejném shromažďování. To však stěžovatelé neudělali, čímž porušili povinnost vyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy. Soud nicméně konstatoval, že stěžovatelé nebyli organizátoři předmětné demonstrace, stížnost proti rozhodnutí tak nemohli podat. Soud nicméně prohlásil stížnost v této části za neslučitelnou *ratione personae* s ustanoveními Úmluvy a musel ji podle ustanovení článku 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 odmítnout.

2. Demonstrace konaná 25. dubna 2006 v Usukhchay a Miskindzha a jejich rozpuštění

Soud konstatoval přijatelnost stížnosti, pokud jde o události z 25. dubna 2006 a zatčení a vazbu prvního stěžovatele, další stížnosti ve vztahu k článku 11 Úmluvy shledal jako zjevně nepřijatelné (§ 93 – 103).

A. K odůvodněnosti

1. Vyjádření vlády

Vláda ve svém stanovisku zejména uvedla, že rozhodnutí o nepovolení demonstrace bylo učiněno s cílem zabránit porušení zákona o veřejném shromažďování. Místní úřady musely postupovat tak, aby předešly veřejnému nepořádku a případné destabilizaci politické situace v regionu s tím, že organizátory demonstrace o možnosti použití zbraní předem varovaly. Aby uvedenému zabránily, musely zablokovat cestu spojující obě obce (§ 104 – 109).

2. Vyjádření stěžovatelů

Stěžovatelé uvedli, že zákon o veřejném shromažďování uvádí podmínku **oznámení** konání demonstrace minimálně deset dní před jejím konáním, zatímco vláda stejné ustanovení zákona vykládá tak, že se uvedená lhůta vztahuje na podmínku **doručení** oznámení. Stěžovatelé mimo jiné namítali nepřiměřené a nezákonné použití střelných zbraní jako prostředků pro rozpuštění demonstrace, která byla svolána jako pokojná (§ 110 – 115).

3. Posouzení Soudu

Soud konstatoval, že státy mohou požadovat oznámení či schválení demonstrace a mohou ve svých zákonech upravovat sankce při nedodržení těchto podmínek. Je tedy nutné především zkoumat, proč nebyla demonstrace povolena, jaký veřejný zájem se rozhodnutím o nepovolení chránil a jaké nebezpečí demonstrující představovali. Z hlediska dodržení zásady přiměřenosti je potřeba prozkoumat metody použité policií při rozeznání demonstrace (§ 115 až 120).

(i) Namítané prodlení při podání oznámení

121. Soud připomíná, že článek 11 Úmluvy zavádí trojí test zásahu, který představuje porušení článku 11, ke kterému dojde, pokud není takový zásah „stanoven zákonem“, pokud nesleduje jeden či více legitimních cílů stanovených odstavcem 2 a pokud tyto cíle nejsou „nezbytné v demokratické společnosti“. V projednávané věci předložily úřady tři samostatné námitky proti demonstraci.

Soud je musí analyzovat s využitím trojího testu, aby posoudil, zda některá z těchto námitek mohla ospravedlnit rozhodnutí o zákazu demonstrace.

122. Pan A. uvedl, že oznámení nebylo učiněno ve lhůtě stanovené zákonem o veřejných shromážděních. V tomto bodě Soud souhlasí s tím, že povinnost oznámit úřadům konání veřejné události není samo o sobě v rozporu s článkem 11 Úmluvy a že takový požadavek sleduje legitimní cíl spočívající v zajištění pořádku a ochraně práv a svobod jiných. Oznamovací povinnost však není samoúčelná. Umožňuje úřadům vyhodnotit rizika spojená s plánovanou veřejnou událostí a přijmout opatření k jejich zmírnění, například zvážit jiné místo či čas konání.

123. V projednávané věci vyvstávají dvě otázky týkající se „oznamovací povinnosti“. Zaprvé, strany se neshodnou v tom, zda organizátoři oznámení učinili ve lhůtě dané zákonem o veřejných shromážděních. Zadruhé, i kdyby lhůtu nedodrželi, zda toto pochybení může samo o sobě učinit událost „nezákonnou“ a jaké právní důsledky by z uvedeného měly vyplývat. ...

127. Soud poznamenává, že zpoždění při „podání“ oznámení, pokud k němu došlo, bylo nevýznamné. Pan A. se rozhodl nepovolit demonstraci ve stejný den, ve kterém oznámení obdržel. Z jeho odpovědi ze dne 17. dubna 2006 jasně vyplývá, že oznámení věcně posoudil, zejména pokud se týká kapacity parku a důvodu protestu. Projednávanou věc je tak třeba odlišit od situace, kdy organizátoři předloží oznámení například v předvečer konání události, kdy úřady nemají žádnou možnost připravit se na událost či vyjednat alternativní možnosti.

128. Podle názoru Soudu, v okolnostech projednávané věci, nemělo odmítnutí pana A. povolit demonstraci s odkazem na namítané opožděné „podání“ oznámení pevný základ ve vnitrostátním právu a nemohlo tak dostatečně ospravedlnit zásah do práva stěžovatelů.

(ii) Nedostatečná kapacita parku

129 – 131. Druhým důvodem pro odmítnutí demonstrace byla namítaná nedostatečnost kapacity parku. Soud však nepovažuje velikost parku za dostatečný důvod pro zákaz konání demonstrace. Situace v projednávané věci je srovnatelná se situací ve věci *Barankevich proti Rusku* (č. 10519/03, rozhodnutí ze dne 26. července 2007), kde Soud shledal, že „namísto zvažování opatření, která by umožnila, aby se shromáždění pokojně uskutečnilo, ji úřady zakázaly. Uchýlily se k použití nejpřísnějšího opatření, když odepřely stěžovateli možnost

vykonat svá práva na svobodu shromažďování“. Soud naznal, že v projednávané věci bylo povinností úřadů reagovat na možná alternativní řešení a navrhnout organizátorům jiné místo konání. Vedení oblastní samosprávy nicméně rozhodlo využít „nejpřísnějšího opatření“. Nebylo tak dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení.

(iii) Věcná kritika poselství demonstrace ze strany úřadů

132 – 134. Třetím důvod pro zákaz konání demonstrace se týkal myšlenek, které si jeho organizátoři přáli vyslovit veřejně; jinými slovy šlo o poselství demonstrace. Soud připomněl svůj ustálený přístup, na základě kterého článek 10 Úmluvy vyžaduje velmi silné důvody ospravedlňující omezení svobody projevu v politických otázkách či ve vážných věcech veřejného zájmu (viz *Karman proti Rusku*, č. 29372/02, rozhodnutí ze dne 14. prosince 2006; *Feldek proti Slovensku*, č. 29032/95, rozsudek ze dne 12. července 2001; *Sürek proti Turecku* /č. 1/, č. 26682/95, rozsudek ze dne 8. července 1996).

135. Přístup podle článku 11 musí být stejný: veřejné události týkající se politického života země nebo na místní úrovni musí podle tohoto ustanovení požívat velmi silné ochrany a pouze zřídka se připouští situace, kdy by mělo být shromáždění zakázáno v souvislosti s obsahem poselství, které má účastníkům předat. Vláda by neměla mít pravomoc zakázat demonstraci proto, že se domnívá, že „poselství“ demonstrujících je špatné. To platí zejména v případě, že objektem kritiky je orgán, který má pravomoc schválit či odmítnout konání veřejného shromáždění, což je situace v projednávané věci. Omezení svobody shromažďování založené na obsahu by mělo být podrobeno nej přísnější kontrole Soudu a v projednávané věci vláda nepředložila žádný přesvědčivý argument, který by takové omezení ospravedlnil.

136. S ohledem na výše uvedené Soud uzavírá, že rozhodnutí pana A. nepovolit konání demonstrace nebylo ve světle důvodů uvedených v dopise ze dne 17. dubna 2006 ospravedlnitelné.

137. Výše uvedené, bez ohledu na svoji důležitost, nepostačuje k závěru, že veškeré jednání policie, ke kterému následně došlo 25. dubna 2005, bylo automaticky v rozporu s Úmluvou. V mnoha případech může být rozpuštění demonstrace považováno za přímý důsledek rozhodnutí úřadů o jejím nepovolení, nicméně v projednávané věci má Soud za to, že rozpuštění musí být posouzeno samo o sobě. I povolená demonstrace může být rozpouštěna, a to například tehdy, pokud se změní ve vřavu. Podobně, pokud není zákaz konání demonstrace ospravedlnitelný, jako v projednávané věci, může se její rozpuštění ukázat během jejího

průběhu a vývoje jako nutné. V projednávané věci se události vyvíjely velmi rychle a jednání policie musí být posuzováno nejen s ohledem na rozhodnutí ze dne 17. dubna 2006, ale také s ohledem na situaci, která nastala dne 25. dubna 2006.

(iv) Události 25. dubna 2006; blokáda obce Usukhchay a rozpuštění demonstrace poblíž obce Miskindzha

138. Soud poznamenává, že události ze dne 25. dubna 2006 probíhaly ve dvou odlišných fázích, přičemž pomyslnou dělicí čáru tvoří 13. hodina, kdy se demonstrující, včetně prvního a třetího stěžovatele, blížili k obci Miskindzha a zablokovali federální silnici kameny a jinými předměty. První fáze, která se odehrála v blízkosti obce Usukhchay, byla relativně pokojná, zatímco druhá fáze, která se odehrávala na federální silnici poblíž obce Miskindzha, vyvrcholila ve střet mezi silami udržujícími pořádek a demonstrujícími. Soud musí nejdříve vyhodnotit první fázi demonstrace, zejména události, ke kterým došlo ráno 25. dubna 2006. Zásadní otázkou je, zda nové okolnosti, které nejsou zmíněny v rozhodnutí ze dne 17. dubna 2006, mohly ospravedlnit jednání úřadů a zejména blokádu obce ze strany policie.

143. Soud konstatuje, že dne 25. dubna 2006 byla obec Usukhchay zablokována policií a že protestujícím nebylo umožněno, aby se shromáždili v jejím centru v blízkosti budov oblastní správy. První a třetí stěžovatel netvrdili, že rozhodnutí policejního velitele zablokovat přístup do vesnice bylo v rozporu s vnitrostátním právem. Navíc je zřejmé, že jednání policie v uvedený den sledovalo legitimní cíl předcházení nepořádku a zločinnosti. Otázkou zůstává, zda bylo její jednání přiměřené tomuto sledovanému legitimnímu cíli.

144. Soud konstatuje, že důvody pro zablokování vesnice nebyly uvedeny písemně, lze je však vyvodit při zvážení všech okolností, přijatých rozhodnutí a vyjádření různých státních orgánů, které byly v událostech zapojeny. První důvod byl vyvolán jednáním oblastních orgánů během vyjednávání s představiteli demonstrujících ráno dne 25. dubna 2006: tyto tvrdili, že pokud se má značný počet osob shromáždit před budovami oblastní správy, vzniklo by nebezpečí zablokování hlavní silnice přiléhající k náměstí davem.

145. Soud v této souvislosti připomíná, že pořádání velkých shromáždění uskutečňovaných na veřejném místě nevyhnutelně znamená určité nepohodlí pro obyvatelstvo. Ačkoli demonstrace na veřejném místě může způsobit narušení běžného života, včetně přerušení dopravy, je důležité, aby úřady projevily určitý stupeň tolerance ve vztahu k pokojně probíhajícími shromážděním, pokud nemá být svoboda shromažďování zaručená článkem 11 Úmluvy zbavena své podsta-

ty (viz *Galstyan proti Arménii*, č. 26986/03, rozhodnutí z 15. listopadu 2007, § 95 – 96); *Bukta a ostatní proti Maďarsku*, č. 25691/04, rozhodnutí ze dne 17. července 2007). Vhodná „míra tolerance“ nemůže být definována *in abstracto*: Soud musí vzít v úvahu konkrétní okolnosti věci a zejména rozsah toho, co znamená „narušení běžného života“.

146. Soud připouští, že existovalo nebezpečí dočasného zablokování hlavní cesty. Nicméně na rozdíl od barikád, které byly postaveny na federální silnici poblíž obce Miskindzha několik hodin poté (viz níže), zablokování silnice davem v Usukhchay mělo trvat relativně krátkou dobu. Protože se shromáždění konalo v centru obce, Soud není přesvědčen o tom, že neexistovala žádná jiná možnost, jak mohla policie odklonit dopravu jinou cestou.

147. Soud konstatuje, že orgány se snažily navrhnout zástupcům demonstrujících alternativní místo jejího konání v obci, a to v obecní garáži. Tato nabídka byla nicméně učiněna na poslední chvíli, kdy již bylo pro organizátory téměř nemožné změnit formu, rozsah a načasování události.

148. Zadruhé je zřejmé, že potřeba blokády obce byla odůvodňována bezpečnostními hledisky. Z nařízení č. 7 vyplývalo, že policie se obávala toho, že demonstrace vyústí v útoky proti institucím a infrastruktuře státu.

149. S tímto konstatováním Soud poznamenává, že na rozdíl od události poblíž obce Miskindzha (viz níže), když se dav shromáždil u obce Usukhchay ráno dne 25. dubna 2006, místní orgány nemusely žádné násilné potyčky řešit.

150. V předcházející věci, kde existovalo nebezpečí, že dojde ke střetům mezi demonstrujícími a jejich oponenty, Soud konstatoval, že „pouhá existence nebezpečí střetů s odpůrci demonstrace není dostatečným důvodem k zakázání události: při vyhodnocování toho, jaké prostředky budou nezbytné pro neutralizaci hrozby násilných střetů, musí orgány předložit konkrétní odhady možného rozsahu takového narušení“ (viz *Fáber proti Maďarsku*, č. 40721/08, rozhodnutí ze dne 24. července 2012 a tam uvedené odkazy). Ve stejné věci Soud vyhodnocoval existenci „prokázaného rizika nebezpečí nebo narušení“ (§ 47). Soud tedy musí nejprve zkoumat, zda bylo takové riziko „prokázáno“ na základě zjistitelných skutečností, a zadruhé, zda jeho „rozsah“ může odůvodnit jednání místních orgánů.

151. Co se týká projednávané věci, Soud konstatuje, že obavy úřadů nebyly iluzorní: dne 19. dubna 2006 skupina tří stovek mužů vyzbrojených železnými tyčemi a holemi zmlátila několik osob v obcích Kumsumkent a Khiv

a poté zničila blokádu postavenou policií (viz § 8). I když mezi událostmi ze dne 19. dubna a dne 25. dubna 2006 není příliš jasná souvislost, nelze vztah mezi těmito událostmi zcela vyloučit. Z toho vyplývá, že předpoklady místních orgánů, pokud jde o možný scénář demonstrace plánované na 25. dubna 2006, nebyly neopodstatněné, ale byly založeny na nedávné události. Navíc intenzita násilí, ke kterému došlo dne 19. dubna 2006, nebyla bezvýznamná. S ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci je Soud připraven přijmout závěr, že přítomnost těžce ozbrojených policejních sil na místě nebyla neopodstatněná a že některá další bezpečnostní opatření byla pravděpodobně zapotřebí.

152. Jak již bylo řečeno, Soud není přesvědčen o tom, že bylo nutné obec úplně zablokovat. Soud zdůrazňuje, že by bylo nesprávné rozpustit demonstraci prostě pouze proto, že někteří z jejich účastníků se v minulosti chovali násilně. Demonstrace měla být původně poklidná. Přejmenším to tak bylo uvedeno organizátory v oznámení zaslaném oblastní správě ze dne 10. dubna 2006. V odmítnutí konání demonstrace oblastní správou se násilný charakter demonstrace nezmiňuje, zákaz byl učiněn z jiných důvodů. Chování demonstrujících během rána dne 25. dubna 2006 také nebylo násilné. Úřady nasadily v obci velký počet dobře vybavených a vycvičených policistů, čímž daly najevo, že mají situaci v obci Usukhchay pod kontrolou. Vše nasvědčuje tomu, že policie zabránila protestujícím vstoupit do Usukhchay a demonstrovat, protože policie považovala shromáždění za „nepovolené“; důvody pro nepovolení demonstrace předložené oblastní správou však nebyly ani přesvědčivé ani jasně právně podložené. S ohledem na výše uvedené byla celková blokáda obce nepřiměřeným opatřením.

153. Soud uzavírá, že v rozsahu, v jakém první a třetí stěžovatel namítali nemožnost demonstrovat ráno dne 25. dubna 2006 v obci Usukhchay, byla reakce orgánů nepřiměřená. Došlo tedy k porušení článku 11 Úmluvy.

(y) Střet mezi protestujícími a policií poblíž obce Miskindzha

154. – 163. Soud se dále zabýval druhou fází událostí, která byla ukončena střetem mezi protestujícími a policií v blízkosti obce Miskindzha, v rámci něhož byly některé osoby vážně zraněny a zabity. Soud nejprve odůvodnil, že ve sledované situaci si protestující i přesto, že článek 11 nepostihuje demonstrace, ve kterých mají organizátoři a účastníci od počátku násilné úmysly, zachovali ochranu zajišťovanou článkem 11 Úmluvy. Soud musel vyhodnotit, zda byla reakce orgánů na eskalující násilí přiměřená. Soud konstatoval, že z vyšetřování se podává, že protestující zablokovali silnici dvěma barikádami a poté, co se policie snažila obnovit v místě dopravu, začali demonstrující na některé přísluš-

níky policie házet kameny, napadli je s železnými tyčemi, dřevěnými holemi a noži. Až v reakci na tyto události použila policie střelné zbraně. Soud tak uzavřel, že v kontextu článku 11 nelze jednání úřadů vyhodnotit jako nepřiměřené, a to s ohledem na násilné chování skupiny protestujících. K porušení článku 11 Úmluvy tak nedošlo.

Zatčení prvního stěžovatele (z pohledu článku 11)

164. Soud se v neposlední řadě zabýval stížností prvního stěžovatele ve vztahu k jeho zatčení dne 29. dubna 2006. Toto již bylo Soudem zkoumáno ve vztahu k článku 5; Soud shledal, že orgány měly důvod domnívat se, že stěžovatel podněcoval dav k útoku na policisty a že jeho zatčení a vazba byly nařízeny s ohledem na další vyšetřování jeho úlohy v událostech ze dne 25. dubna 2006. Soud také konstatoval, že délka jeho vazby nebyla z hlediska článku 5 odst. 3 Úmluvy nepřiměřená. Stejně skutečnosti musí být nyní prozkoumány ve světle práva na pokojné shromažďování. Otázkou je, zda vazba stěžovatele v době trvání dvou měsíců během vyšetřování jeho úlohy v událostech ze dne 25. dubna 2006 byla v souladu s článkem 11 Úmluvy.

165. Soud odpovídá na tuto otázku kladně. Připomíná, že orgány měly *prima facie* důkazy podporující podezření vznesené proti prvnímu stěžovateli (§ 40 a 41) a že značně násilný charakter střetu ze dne 25. dubna 2006 přispívá k důvěryhodnosti verze předložené úřady. Neexistuje žádný důkaz o tom, že úřady mají k dispozici důležité svědectví nebo informaci, která by vyvrátila původní podezření vůči stěžovateli a kterou by vědomě ignorovaly. Lze tak bez obav učinit závěr, že orgány opravdu považovaly stěžovatele za osobu, která podněcovala k útokům na policisty. Zatčení a vazba stěžovatele měla oporu v zákoně (viz závěry Soudu k článku 5 odst. 1 písm. c/ výše) a sledovala legitimní cíl zabránění „nepořádku nebo zločinnosti“. Pokud jde o přiměřenost opatření, Soud poznamenává, že článek 11 neposkytuje imunitu vůči stíhání za násilné skutky spáchané během veřejných setkání, a to zejména tam, kde je intenzita násilí značná tak, jak tomu je v projednávané věci. Neexistuje žádný důkaz o tom, že by orgány nejednaly v dobré víře, délka vyšetřovací vazby (dva měsíce) se vzhledem k složitosti věci zdá být přiměřená. Konečně skutečnost, že stěžovatel byl propuštěn a obvinění z jeho účasti na násilnostech proti němu nakonec nebyla pro nedostatek důkazů prokázána, svědčí o snaze orgánů zjistit pravdu, nikoli obvinít za tragické události ze dne 25. dubna 2006 vůdce protestujících. Za těchto okolností může Soud uzavřít, že délka vazby prvního stěžovatele v době trvání dvou měsíců, která následovala po událostech ze dne 25. dubna 2006, nebyla v rozporu s článkem 11 Úmluvy. V tomto ohledu nedošlo k porušení ustanovení článku Úmluvy.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud:

1. Prohlašuje jednomyslně stížnosti prvního a třetího stěžovatele týkající se článku 11 Úmluvy a událostí ze dne 25. dubna 2006 a stížnost prvního stěžovatele týkající se jeho zatčení a vazby za přijatelné a ve zbytku za nepřijatelné;
2. Rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení článku 11 Úmluvy ve vztahu k nemožnosti prvního a třetího stěžovatele demonstrovat ráno 25. dubna 2006 v obci Usukhchay;
3. Rozhoduje poměrem hlasů pět ku dvěma, že byl porušen článek 11 Úmluvy ve vztahu k jednání úřadů, ke kterému došlo 25. dubna 2006 odpoledne na silnici poblíž obce Miskindzha;
4. Rozhoduje jednomyslně, že ve vztahu k zatčení a vazbě prvního stěžovatele nedošlo k porušení článku 11 Úmluvy;
5. Rozhoduje jednomyslně,
 - (a) že žalovaný stát musí prvnímu a třetímu stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které převede do ruských rublů podle kurzu platného k datu vypořádání:
 - (i) 7500 EUR (sedm tisíc pět set eur) jednotlivě prvnímu a třetímu stěžovateli a případnou částku daně, pokud jde o náhradu nemajetkové újmy
 - (ii) 2000 EUR (dva tisíce eur) společně prvnímu a třetímu stěžovateli a případnou částku daně, pokud jde o náhradu nákladů řízení
 - (b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců budou z výše uvedené částky splatné prosté úroky v sazbě rovnající se marginální sazbě pro úvěry Evropské centrální banky, k níž budou přičteny tři procentní body.
6. Zamítá jednomyslně zbývající část požadavku stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

(zpracoval Mgr. Aleš Pavel)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

1. července 2014

VĚC A. B.

(rozsudek ve věci A. B. proti Švýcarsku, stížnost č. 56925/08)

Dotčený článek Úmluvy:

článek 10

Odkazy na českou právní úpravu:

čl. 17 Listiny základních práv a svobod,

§ 180 trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.)

Klíčová slova:

Svoboda projevu – novinář – ochrana utajovaných informací – ochrana pověsti jiných – zachování autority a nestrannosti soudní moci – nezbytný v demokratické společnosti

Sankce za zveřejnění důvěrných informací z vyšetřovacího spisu

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí Soudu se vyjadřuje k problematice porušení práva na svobodu projevu uložením trestní sankce za zveřejnění (nikoliv získání) informací z vyšetřovacího spisu. Soud uzavřel, že za daných okolností byly informace o probíhajícím trestním stíhání otázkou veřejného zájmu a zveřejnění předmětných informací nemělo negativní vliv na presumpci nevinu obviněného ani na výsledek sporu. Uložení sankce v trestním řízení tak bylo v rozporu s článkem 10 Úmluvy. Soud rovněž zdůraznil, že prostředkem nápravy disponoval zejména samotný obviněný, který však v souvislosti s uveřejněním daných informací nepodnikl žádné právní kroky.

Předmětným rozhodnutím tedy Soud opět upřesňuje vymezení limitů svobody projevu a omezuje zásahy vnitrostátních orgánů do svobody projevu. Současně se však neodklouje od své judikatury zdůrazňující nutnost respektovat ochranu práv a pověsti jiných. Zdůrazňuje pouze, že povinnost dohlížet nad právy má v daném případě primárně poškozený.

SKUTKOVÝ STAV

Dne 15. října 2003 publikoval stěžovatel, novinář A. B., v týdeníku *L' Illustré* článek týkající se trestního řízení zahájeného proti řidiči M. B., jenž byl umístěn do vazby v souvislosti s tím, že vjel v Laussane automobilem do chodců, přičemž zabil tři osoby, zranil dalších osm a následně sjel dolů z mostu Grand-

Pont. Kontroverzní událost vzbudila mezi obyvateli silně emoce. Předmětný článek představil osobu obviněného a přinesl shrnutí dotazů policie a vyšetřujícího soudce a odpovědi M. B. Článek byl doplněn o několik fotografií dopisů, které M. B. adresoval vyšetřujícímu soudci. Článek rovněž obsahoval stručné shrnutí vyjádření manželky M. B. a lékaře, a to s titulkem „Přišel o rozum ...“ (§ 5 – 8).

Samotný M. B. na stěžovatele žalobu nepodal, orgány činné v trestním řízení však proti novináři zahájily řízení z důvodu publikování utajovaných dokumentů, jejichž ochranu stanovuje zákon. V průběhu šetření vyšlo najevo, že jedna ze stran řízení s M. B. okopírovala část spisu, kterou následně ztratila v obchodním centru. Neznámá osoba kopii spisu přinesla do redakce týdeníku, ve kterém sporný článek vyšel. Dne 23. června 2004 odsoudil vyšetřující soudce příkazem stěžovatele na měsíc odnětí svobody s podmíněčným odkladem výkonu trestu. Po odvolání stěžovatele změnil soud v Lausanne trest odnětí svobody na pokutu ve výši 4000 švýcarských franků (CHF), tj. přibližně 2667 eur. Dané rozhodnutí nezvrátil ani kasační trestní soud pro kanton Vaud, ani švýcarský Spolkový soud. Ten stěžovatelovo jednání podrobně posoudil i s ohledem na závazky plynoucí z Úmluvy, konstatoval však porušení daného ustanovení švýcarského trestního zákoníku (§ 9 – 13).

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

(...)

B. Hodnocení Soudu

37. Soud uvádí, že stěžovatel byl k zaplacení pokuty odsouzen z důvodu použití a reprodukce části vyšetřovacího spisu ve svém článku. Je tedy na místě určit, zda odsouzení představuje zásah do výkonu svobody projevu, jenž byl „stanoven zákonem“, sleduje jeden nebo vícero legitimních cílů ve smyslu daného odstavce a je „nezbytný v demokratické společnosti“.

a) K existenci zásahu

38. Mezi stranami není sporu o tom, že odsouzení stěžovatele představovalo zásah do jeho práva na svobodu projevu tak, jak jej zaručuje článek 10 odst. 1 Úmluvy.

b) „Stanoven zákonem“

39. Strany nerozporují, že zásah byl stanoven zákonem, konkrétně švýcarským trestním zákoníkem a trestním řádem kantonu Vaud.

c) Legitimní cíl

40. Soud konstatuje, že vnitrostátní soudy svá rozhodnutí založily na zákazu zveřejnění tajných úředních diskusí a zejména na důvěrnosti vyšetřování. Jak již připomněl v případě *Stoll proti Švýcarsku* (č. 69698/01, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2007, § 61), je spojení „zabránění úniku důvěrných informací“, obsažené ve druhém odstavci článku 10 Úmluvy, potřeba vykládat tím způsobem, že zahrnuje rozšiřování důvěrných informací jak osobou, na kterou se vztahuje slib mlčenlivosti, tak i jinou osobu, zejména novinářem, jako je tomu v projednávaném případě. Z toho důvodu se Soud domnívá, že sporné opatření sledovalo legitimní cíl ochrany před „únikem důvěrných informací“.

41. Soud se rovněž domnívá, shodně se švýcarským Spolkovým soudem, že důvěrnost vyšetřování je jako obecné pravidlo motivováno potřebou chránit zájmy trestního stíhání. Navíc (stále podle Spolkového soudu), nelze opomenout zájmy obviněného, zejména z hlediska presumpce neviny, jeho vztahů a osobních zájmů. Tyto cíle odpovídají zajištění „autority a nestrannosti soudní moci“ a ochrany „pověsti (a) práv jiných“ (viz *Ernst a ostatní proti Belgii*, č. 33400/96, rozsudek ze dne 15. července 2003, § 98; *Dupuis a ostatní proti Francii*, č. 1914/02, rozsudek ze dne 7. června 2007, § 32).

42. Zůstává ověřit, zda byl zásah „nezbytný v demokratické společnosti“.

d) „Nezbytný v demokratické společnosti“

(i) Připomenutí obecných zásad

43. Svoboda projevu představuje jeden ze základních pilířů demokratické společnosti a záruky, jež lze tisku přiznat, tedy mají zvláštní význam (viz, kromě jiných, *Jersild proti Dánsku*, č. 15890/89, rozsudek velkého senátu ze dne 23. září 1994, § 37; *Worm proti Rakousku*, č. 22714/93, rozsudek ze dne 29. srpna 1997, § 47; *Fressoz a Roire proti Francii*, č. 29183/95, rozsudek velkého senátu ze dne 21. ledna 1999, § 45).

44. Tisk hraje v demokratické společnosti klíčovou roli: i když nesmí překročit určité limity, zejména ochranu pověsti nebo práv jiných či zabránění úniku důvěrných informací, s respektem k povinnostem a odpovědnosti je nicméně jeho úkolem sdělovat informace a myšlenky týkající se všech otázek veřejného zájmu (*De Haes a Gijssels proti Belgii*, č. 19983/92, rozsudek ze dne 24. února 1997, § 37; *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93, rozsudek velkého senátu ze dne 20. května 1999, § 62; *Thoma proti Lucembursku*, č. 38432/97,

rozsudek ze dne 29. března 2001, § 43 – 45; *Tourancheau a July proti Francii*, č. 53886/00, rozsudek ze dne 24. listopadu 2005, § 65).

45. Samozřejmě se nelze domnívat, že otázky, kterými se zabývají soudy, nemohou podněcovat (...) další diskuse, bez ohledu na to, zda se jedná o specializovaný časopis, celonárodní deník nebo veřejnost obecně. K úkolu médií, spočívajícím ve sdělování daných informací, se přidává právo veřejnosti informace přijímat. Je nicméně potřeba zohlednit právo každého na spravedlivý proces tak, jak jej zaručuje článek 6 odst. 1 Úmluvy, což ve trestní oblasti zahrnuje právo na nestranný soud (*Tourancheau a July proti Francii*, .cit. výše, § 66). Jak již Soud zdůraznil, „novináři, jež píší články o neskončených trestních řízeních, si toho musí být vědomi, neboť limity přijatelného komentáře nemohou obsahovat prohlášení, která mohou, vědomě či nevědomě, snížit šance osoby na spravedlivý proces či podkopat důvěru veřejnosti v roli, jež zastávají v rámci výkonu trestní justice soudy“ (*ibidem*; *Worm*, cit. výše, § 50; *Campos Dâmaso proti Portugalsku*, č. 17107/05, rozsudek ze dne 24. dubna 2008, § 31; *Pinto Coelho proti Portugalsku*, č. 28439/08, rozsudek ze dne 28. června 2011, § 33; *Ageyevy proti Rusku*, č. 7075/10, rozsudek ze dne 18. dubna 2013, § 224 – 225).

46. Přívlastek „nezbytný“ zahrnuje ve smyslu článku 10 odst. 2 „naléhavou společenskou potřebu“. Smluvní státy disponují jistým prostorem pro uvážení pro posouzení existence takové potřeby, ten je ale doplněný kontrolou na evropské úrovni, směřující na zákony a na rozhodnutí, jež jej aplikují, a to i když se jedná o rozhodnutí nezávislých soudů. Soud má tedy pravomoc jako poslední rozhodnout, zda je „omezení“ slučitelné se svobodou projevu, kterou chrání článek 10. Při výkonu dané kontroly není jeho úkolem nahradit kompetentní vnitrostátní orgány, ale zkontrolovat ve světle článku 10 rozhodnutí, jež vydaly v rámci svého prostoru pro uvážení. Z toho však neplyne, že se musí omezit na zkoumání toho, zda žalovaný stát využil svou pravomoc v dobré víře, s péčí a přiměřeným způsobem: sporný zásah musí být zkoumán ve světle celkových okolností případu tak, aby bylo možné určit, zda jsou důvody, kterých se dovolávají vnitrostátní orgány pro odůvodnění zásahu, „relevantní a dostatečné“ a zda byl zásah „přiměřený sledovanému legitimnímu cíli“ (viz zejména *Stoll*, cit. výše, § 101; *Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku*, č. 16354/06, rozsudek velkého senátu ze dne 13. července 2012, § 48; *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08, rozsudek velkého senátu ze dne 22. dubna 2013, § 100).

(ii) Použití obecných zásad na zmiňovaný případ

47. Soud musí nejdříve zjistit, zda se sporný článek týkal veřejného zájmu. V tomto ohledu Soud poznamenává, že veřejnost má obecně legitimní zájem na

tom být informována o trestněprávním procesu (*Dupuis a ostatní*, cit. výše, § 42). Výbor ministrů Rady Evropy přijal doporučení Rec(2003)13 o poskytování informací vztahujících se k trestnímu řízení prostřednictvím médií; to připomíná, že média mají právo informovat veřejnost s ohledem na její právo získat informace a zdůrazňuje význam reportáží o trestních řízeních pro informování veřejnosti a uplatnění práva na dohled nad fungováním systému trestní justice. Mezi principy stanovenými tímto doporučením figuruje zejména právo veřejnosti na získávání informací o aktivitách soudní moci a policejní služby prostřednictvím médií, což zahrnuje právo novinářů svobodně se obeznámit s fungováním systému trestní justice.

48. Soud poznamenává, že sporný článek vycházel ze soudního řízení zahájeného v návaznosti na nehodu, ke které došlo za mimořádných okolností a která okamžitě vzbudila mezi místními obyvateli silné emoce. Zájem veřejnosti na pochopení této nezvyklé události vedl média k zájmu o záležitost a o způsob, jakým se jí trestní soudnictví zabývá, tedy důvod, pro který byla daná událost předmětem mnoha komentářů v tehdejší tisku.

49. V předmětném článku se stěžovatel věnoval osobnosti obviněného – M. B. – a snažil se pochopit jeho *animus*, zdůrazňujíc způsob, jakým policejní a soudní orgány zacházely s M. B., který pravděpodobně trpěl psychiatrickým onemocněním. Soud tedy uznává, že daný článek se týkal tématu obecného zájmu.

50. Soud připomněl, že článek 10 odst. 2 Úmluvy ponechává pro omezení projevu svobody ve vztahu k otázkám obecného zájmu pouze úzký prostor (*Wingrove proti Spojenému království*, č. 17419/90, rozsudek ze dne 25. listopadu 1996, § 58; *Sürek proti Turecku I.*, č. 26682/95, rozsudek velkého senátu ze dne 8. července 1999, § 61; *Dupuis a ostatní*, cit. výše, § 40; *Stoll*, cit. výše, § 106).

51. Nicméně kdokoliv, včetně novinářů, kdo vykonává svobodu projevu, na sebe bere „povinnosti a odpovědnost“, jejíž rozsah závisí na situaci a použitím technickém postupu (viz, *mutatis mutandis*, *Handyside proti Spojenému království*, č. 5493/72, rozsudek ze dne 7. prosince 1976, § 46, *in fine*). V tomto případě vnitrostátní soudci, s ohledem na povahu dokumentů reprodukováných v článku a dokumentů, na nichž byly založeny některé jeho pasáže, zohlednili, že autor, zkušený novinář, nemohl ignorovat, že zmiňované dokumenty, jež byly dle osoby stojící za jejich předložením chráněné zásadou důvěrnosti vyšetřování, pocházely z vyšetřovacího spisu. Soud, uznávajíc klíčovou roli tisku v demokratické společnosti, zdůraznil, že novináři nejsou v rámci ochrany poskytnuté článkem 10 zproštěni povinnosti respektovat trestní zákony veřejného práva.

52. Soud si je vědom ochoty nejvyšších vnitrostátních soudů členských států Rady Evropy rázně reagovat na nepříznivý tlak ze strany médií na civilní účastníky a obviněné, snižující záruky presumpce nevinny. Druhý odstavce článku 10 navíc stanovuje limity pro výkon práva na svobodu projevu. S ohledem na specifické okolnosti případu je na místě určit, zda zájem informovat veřejnost převážil nad „povinnostmi a odpovědností“ na straně stěžovatele, z důvodu pochybného původu jemu adresovaných dokumentů.

53. Soud musí konkrétněji určit, zda cíl zachování důvěrnosti vyšetřování poskytuje patřičné a dostatečné odůvodnění zásahu. Jak právě Soud zdůraznil, snaha chránit důvěrnost vyšetřování je ve vztahu k úkolu trestního řízení legitimní, jak s ohledem na správu soudnictví, tak s ohledem na právo na respektování presumpce nevinny vyšetřovaných osob. Navíc, stejně jako ve věci *Stoll* (cit. výše, § 139), formální koncepce institutu utajení ve švýcarském právu, na které je postaven § 293 švýcarského trestního zákoníku, nebrání sama o sobě Spolkovému soudu dohlížet v poslední instanci na slučitelnost zásahu s článkem 10 Úmluvy, tak jak to i učinil.

54. Soud tedy musí analyzovat, jakým způsobem se Spolkový soud věnoval posouzení rovnováhy sporných zájmů v předmětném případě. Zdá se však, že Spolkový soud se omezil na konstatování, že předčasné zveřejnění protokolu z jednání a korespondence adresované soudci obviněným nevyhnutelně zasáhlo do práva na presumpci nevinny a obecněji do práva na spravedlivý proces M. B.

55. Soud však zdůrazňuje, že přičitatelnost skutků M. B. nebyla hlavním tématem článku, za nějž byl stěžovatel sankcionován. Hlavní líčení v procesu s M. B. se navíc konalo v listopadu 2005, tedy víc než dva roky po publikaci článku. Obě strany se kromě toho shodly na tom, že obavy obviněného vyjádřené ve sporných dokumentech byly sekundární a neumožnily dojít k závěru o úmyslnosti aktu. Konečně, jak tvrdil i stěžovatel, k rozhodnutí ve věci byli příslušní profesionální soudci, nikoliv porota, což rovněž snížilo riziko vnímání článku jako ovlivnění soudního řízení (viz, *mutatis mutandis*, *Campos Dâmaso*, cit. výše, § 35; *Worm proti Rakousku*, č. 22714/93, ze dne 29. srpna 1997, § 9; *Tourancheau a July proti Francii*, cit. výše, § 75). Soud tedy uzavřel, že v daném případě, podobně jako ve věci *Dupuis a ostatní proti Francii* (cit. výše), vláda nedoložila, jakým způsobem mohlo za předmětných okolností šíření daného typu důvěrné informace negativně vplývat na práva na presumpci nevinny a na rozsudek ve věci obviněného.

56. Ve vztahu k tvrzení vlády, že šíření dokumentů, na které se vztahovalo utajení vyšetřování, představovalo zásah do práva na respektování soukromého

života M. B., Soud poznamenal, že švýcarské právo poskytovalo stěžovateli prostředek nápravy pro odškodnění, který však nevyužil. Byl to ale M. B., kdo měl primárně dohlížet na respektování svého soukromého života. Druhý legitimní cíl namítaný vládou tímto ztrácí za daných okolností význam. Soud uzavřel, že vláda dostatečně neodůvodnila sankci uloženou stěžovateli z důvodu šíření osobních informací o M. B.

57. Co se týče kritiky vlády vůči formě zmiňovaného článku, je na místě připomenout, že kromě podstaty vyjádřených myšlenek a informací chrání článek 10 i způsob jejich vyjádření. V důsledku toho Soudu ani vnitrostátním soudům nepřináležejí nahradit tisk při výběru techniky sdělení, který náleží novinářům (viz kupříkladu *Jersild*, cit. výše, § 31 a *De Haes a Gijssels*, cit. výše, § 48). Novinářská svoboda zahrnuje také možnost uchýlení se k určitému stupni nadsázky či dokonce provokace (*Prager a Oberschlick proti Rakousku*, č. 15974/90, rozsudek ze dne 26. dubna 1995, § 38; *Thoma*, cit. výše, § 45 a 46; *Perna proti Itálii*, č. 48898/99, rozsudek velkého senátu ze dne 6. května 2003, § 39; *Ormanni proti Itálii*, rozsudek ze dne 17. července 2007, č. 30278/04, § 59).

58. I když nelze jednoznačně popřít provokativní vyznění sporného článku, Soud připomíná, že svoboda projevu se vztahuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“ příznivě přijímané nebo považované za neškodné nebo bezvýznamné, ale také na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují: takové jsou požadavky pluralismu, tolerance a otevřenosti, bez nichž nemůže žádná „demokratická společnost“ existovat (*Stoll*, cit. výše, § 101; *Steel a Morris proti Spojenému království*, č. 68416/01, rozsudek ze dne 15. února 2015, § 87; *Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku*, č. 16354/06, rozsudek velkého senátu ze dne 13. července 2012, § 48). Některé výrazy určené nejspíš k upoutání pozornosti veřejnosti, které stěžovatel použil, nepředstavují samy o sobě z hlediska judikatury Soudu problém (*Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 108). V daném případě nelze uzavřít, že sporný článek se týkal detailů výhradně osobního života osoby, tedy situace, kdy je ochrana ve smyslu článku 10 slabší (*Hachette Filipacchi Associés/ICI PARIS/ proti Francii*, č. 12268/03, rozsudek ze dne 23. července 2009, § 40); jak již Soud uvedl, týkal se spíše fungování trestního soudnictví v předmětném případě.

59. Soud konečně připomněl, že při posouzení přiměřenosti zásahu je potřeba zohlednit i povahu a přísnost uložené sankce (viz kupříkladu *Sürek proti Turecku /č. 1/, cit. výše, § 64, druhý řádek; Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii*, č. 21279/02 a 36448/02, rozsudek velkého senátu ze dne 22. října 2007, § 59; *Stoll*, cit. výše, § 153).

60. Musí totiž dohlížet na to, aby sankce nepředstavovala způsob cenzury a nesměřovala k odrazení tisku od vyjádření kritiky. V kontextu debaty o otázkách veřejného zájmu může taková sankce odradit novináře od příspěvku do veřejné diskuse o otázkách, které zaujímají společnost. Může být také pro média překážkou při dosažení jejich cíle informovat a kontrolovat (viz, *mutatis mutandis, Barthold proti Německu*, č. 8734/79, rozsudek ze dne 25. března 1985, § 58; *Lingens proti Rakousku*, č. 9815/82, rozsudek ze dne 8. července 1986, § 44; *Monnat proti Švýcarsku*, č. 73604/01, rozsudek ze dne 21. září 2009, § 70; *Stoll*, cit. výše, § 154).

61. Na rozdíl od věci *Stoll* je uložená pokuta (4000 CHF, přibližně 2667 EUR) poměrně vysoká (ve věci *Stoll* výše pokuty 800 CHF, což je dnes přibližně 476 EUR).

62. Pokud byla pokuta uložena za porušení spadající pod „přestupky“ ve smyslu § 101 trestního zákoníku účinného v momentě, kdy k relevantním událostem došlo, které jsou kategorií nejméně závažných jednání omezených švýcarským trestním zákoníkem, přičemž vážnější sankce, zahrnující trest zbavení svobody, jsou pro stejný přečin stanovené v § 293 trestního zákoníku, její odrazující efekt, i když vlastní každé trestní sankci, není v daném případě zanedbatelný. V tomto ohledu se může zdát, že již samotné odsouzení je důležitější než zanedbatelný charakter uložené sankce (viz kupříkladu *Jersild*, cit. výše, § 35, první řádek; *Lopes Gomes da Silva proti Portugalsku*, č. 37698/97, rozsudek ze dne 28. září 2000, § 36; *Dammann proti Švýcarsku*, č. 77551/01, rozsudek ze dne 25. dubna 2006, § 57; *Stoll*, cit. výše, § 154).

63. S ohledem na všechny úvahy považuje Soud předmětnou pokutu ve vztahu ke sledovanému cíli za nepřiměřenou.

64. S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že odsouzení stěžovatele neodpovídá „naléhavé společenské potřebě“. I když by důvody odsouzení byly „relevantní“, nebyly „dostatečné“ pro odůvodnění takového zásahu do práva na svobodu projevu stěžovatele. Došlo tedy k porušení článku 10 Úmluvy.

(...)

66. Soud uvádí, že stěžovatel nepředložil žádnou žádost o náhradu majetkové nebo nemajetkové újmy. Není tedy na místě přiznat z tohoto titulu žádnou částku.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud.

1. Jednomyslně prohlašuje stížnost za přijatelnou;
2. Rozhoduje poměrem hlasů čtyř ke třem, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy;
3. Rozhoduje poměrem hlasů čtyř ke třem,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, částku 5000 EUR, a případnou částku daně, kterou může být stěžovatel povinen zaplatit, jako náhradu nákladů řízení, jež se převede na švýcarské franky podle kursu platného ke dni zaplacení,
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body.
4. Jednomyslně zamítá návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění ve zbytku.

Nesouhlasné stanovisko soudkyň Karakaş, Keller a soudce Lemmens

Trojice soudců se v daném případě neztotožnila se závěrem o porušení článku 10 Úmluvy, konkrétněji s posouzením nezbytnosti v demokratické společnosti. V první řadě relativizovali závěry o příspěvku článku k debatě sledující veřejný zájem. Článek se spíše snažil uspokojit zvědavost čtenářů a i když otázky týkající se probíhajícího vyšetřování nejsou z veřejné debaty úplně vyloučeny, při hledání rovnováhy je nutné zohlednit jejich obsah a potenciální rizika při jejich zveřejnění. Soud v rozsudku také uzavřel, že sporný článek nezasáhl do práv obviněného na presumpci nevin. Disentující soudci se však domnívají, že od vlády smluvního státu nelze požadovat předložení důkazů prokazujících újmu; stačí, že článek je způsobilý takovou újmu způsobit, což v tomto případě, dle jejich názoru, byl. Neztotožnili se ani se závěrem, že uložená sankce byla v daném případě ve vztahu k sledovanému cíli nepřiměřená. Soudci tak závěrem konstatovali, že vnitrostátní soudy dostatečně vyvážily práva a zájmy, které byly v daném případě ve hře, a zdůraznili prostor pro uvážení, který vnitrostátní soudy mají a do kterého nebyl důvod zasáhnout. K porušení článku 10 Úmluvy tedy dle jejich názoru nedošlo.

(zpracovali JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.,
a Mgr. Bc. Alžbeta Kondelová)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

10. července 2014

VĚC AXEL SPRINGER

(rozsudek ve věci Axel Springer AG proti Německu /2/,
stížnost č. 48311/10)

Dotčený článek Úmluvy:

článek 10

Odkazy na českou právní úpravu:

článek 10 odst. 1 a článek 17 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod,
§ 81 občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb.)

Klíčová slova:

Svoboda projevu/Sdělovací prostředky – svoboda rozšiřovat informace – kritika a difamace – povinnosti a odpovědnost; Občanské právo/Soukromý život – respektování soukromého života

Svoboda tisku a ochrana pověsti politicky činných osob

Autorský komentář:

Předkládaný rozsudek navazuje na dosavadní judikaturu Soudu týkající se střetu práva na svobodu projevu, konkrétně tisku a novinářské svobody, a práva na soukromý život. V dané věci Soud posuzoval zákaz publikace části novinového článku, týkající se bývalého kancléře Spolkové republiky Německo, uložený německými soudy vydavateli novin. V rámci aplikování obecných kritérií při nalézání rovnováhy mezi právem na svobodu projevu a právem na respektování soukromého života Soud zdůraznil zejména důležitou kontrolní funkci tisku v demokratické společnosti a nutnost politicky činných osob prokázat vyšší míru tolerance. Soud dospěl k závěru, že se v dané věci nepodařilo prokázat existenci naléhavé společenské potřeby upřednostnit ochranu pověsti před právem na svobodu projevu a obecným zájmem. Význam rozsudku (i pro českou právní praxi) spočívá především v upřesnění kritérií, kterými se posuzují meze novinářské svobody, tj. nutnosti ověření charakteru publikované informace, zda se daná reportáž týká tématu veřejného zájmu nebo se zaměřuje na soukromý život dotčené osoby aj.

SKUTKOVÝ STAV

V květnu 2005 po neúspěchu Sociálnědemokratické strany Německa (SDP) ve volbách do zemského parlamentu Severního Porýní-Vestfálska oznámil kanc-

lěř Německé spolkové republiky Gerhard Schröder konání předčasných voleb na podzim téhoř roku. Ty vyvolal G. Schröder hlasováním Spolkového sněmu (Bundestag) o vyslovení nedůvěry. Prezident následně Spolkový sněm rozpustil. Předčasné volby proběhly 18. zářím 2005. Na základě výsledku voleb G. Schröder 22. listopadu 2005 odstoupil ze své funkce a novou federální kancléřkou byla zvolena Angela Merkelová.

Dne 9. prosince 2005 bylo oznámeno, že G. Schröder byl jmenován předsedou dozorčí rady rusko-německého konsorcia NEGP pro výstavbu plynovodu, kontrolovaného ruskou společností Gazprom. Dohoda o výstavbě plynovodu byla uzavřena německou společností BASF a společností Gazprom v dubnu 2005 za přítomnosti G. Schrödera a ruského prezidenta Vladimira Putina. Deset dní před volbami v zářím 2005 pak došlo k podpisu samotné smlouvy, taktéř za přítomnosti G. Schrödera a V. Putina.

Po oznámení o jmenování G. Schrödera předsedou dozorčí rady se redaktor deníku BILD, vydávaného stěžovatelkou, neúspěšně pokusil kontaktovat zástupce mluvčího vlády s žádostí o vyjádření. Na základě v pořadí třetí žádosti mluvčí redaktorovi sdělil, že G. Schröder nemá co dodat k prohlášení z 9. prosince 2005, podle nějž rád vyhoví žádosti partnerů a ujme se funkce v dozorčí radě konsorcia.

Dne 11. prosince 2005 novinář deníku BILD kontaktoval Carla-Ludwiga Thieleho, místopředsedu parlamentního klubu Svobodné demokratické strany (FDP), s žádostí o vyjádření. C. Thiele uvedl, že konání nových voleb musí být dnes viděno v novém světle a že je potřeba si klást otázku, zda G. Schröder vyvolal nové volby, protože mu byla ruskou stranou nabídnuta lukrativní pozice. Podle C. Thieleho musela být takto důležitá personální změna připravena v období předcházejícím ohlášení předčasných voleb, tedy před květnem 2005. C. Thiele souhlasil s citací svých výroků.

Dne 12. prosince 2005 deník BILD uveřejnil na titulní straně článek s názvem „Co skutečně získá projektem plynovodu? – Schröder musí odkrýt svou ruskou mzdu“ a na straně dva článek „Ruská mzda – vydělá Schröder víc než milion ročně?“. Článek informoval o vlně nevole napříč politickými stranami vyvolanou informací, že G. Schröder se stal předsedou dozorčí rady konsorcia. Článek obsahoval komentář různých politických osobností, mezi nimi i vyjádření C. Thieleho následujícího znění:

Thiele má monstrózní podezření: „Chtěl se Schröder zbavit své funkce, protože mu byla nabídnuta lukrativní pozice? Bylo jeho rozhodnutí uspořádat předčasné volby v politicky zoufalé situaci motivováno osobními důvody?“

Nominace G. Schrödera na post předsedy dozorčí rady vyvolala veřejnou diskuzi včetně debaty na půdě spolkového parlamentu i zájem médií. Časopis FOCUS publikoval 12. prosince 2005 článek, podle kterého se redaktor časopisu v srpnu 2005 obrátil na tiskového mluvčího vlády s žádostí o potvrzení či vyvrá-

cení informací pocházejících z Moskvy, podle nichž Gazprom připravoval pracovní pozici pro G. Schrödera. Mluvčí vlády tuto informaci označil za absurdní, s tím, že takováto nabídka neexistuje. V dubnu 2006 se veřejnost dozvěděla, že na konci října 2005, kdy s ohledem na očekávané zvolení A. Merkelové kancléřkou dosavadní vláda vykonávala pouze prozatímní správu vládních záležitostí, se vláda zaručila za financování úvěru ve výši jedné miliardy euro, nabídnutého Gazpromu dvojicí německých bank.

V roce 2006 se G. Schröder obrátil na soud prvního stupně v Hamburku, aby stěžovatelce (vydavatelce deníku BILD) bylo zakázáno jakékoli nové publikování citace výroků C. Thieleho uvedených výše. Soud prvního stupně v rozsudku ze dne 19. ledna 2007 uvedl, že sporná citace nepředstavuje ani skutkové tvrzení, ani hodnotový soud, ale jedná se o domněnku ve formě otázky. Podle soudu prvního stupně bylo nutné zejména posoudit, zda se reportáž týkala předmětu veřejného zájmu, zda pro vyslovení domněnky existoval dostatečný skutkový základ, zda deník postupoval pečlivě při svém pátrání a při rozhodnutí zveřejnit reportáž a zdali z charakteru reportáže dostatečným způsobem vyplývalo, že se jednalo o domněnku. Zejména s ohledem na fakt, že stěžovatelka se dle soudu prvního stupně nepokusila získat vyjádření G. Schrödera, bylo šíření sporné pasáže neoprávněné.

Dne 8. dubna 2008 odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Odvolací soud především zohlednil, že stěžovatelka se neomezila na pouhou citaci C. Thieleho, ale citace byla součástí nevyváženého článku, jehož záměrem bylo vzbudit dojem, že G. Schröder skutečně učinil to, z čeho byl podezírán, aniž by byla zmíněna fakta ve prospěch G. Schrödera. Spolkový soudní dvůr odmítl opravný prostředek stěžovatelky v rozhodnutí z 13. ledna 2009. Ústavní přezkum nebyl Spolkovým ústavním soudem povolen.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K tvrzenému porušení článku 10 Úmluvy

35. Stěžovatelka uplatňuje porušení jejího práva na svobodu projevu, tak jak je zakotveno v článku 10 Úmluvy, jehož příslušné pasáže jsou formulovány takto:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice (...).

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti, (...) a předcházení (...) ochrany pověsti nebo práv jiných (...).“

3. Hodnocení soudu

50. Soud poznamenává, že mezi stranami není sporu o tom, že soudní rozhodnutí vydaná ve věci představují zásah do stěžovatelčina práva na svobodu projevu, tak, jak jej garantuje článek 10 Úmluvy (...). Soud tento názor sdílí.

51. – 52. Soud ve shodě s vládou poznamenává, že zásah sledoval legitimní cíl, a to sice ochranu pověsti a práv jiných ve smyslu článku 10 odst. 2 Úmluvy. Pokud stěžovatelka tvrdí, že zákaz pověst G. Schrödera spíše poškodil, Soud shledává, že tento argument se týká spíše otázky, zda zásah byl „nezbytný v demokratické společnosti“ (*Dichand a ostatní proti Rakousku*, č. 29271/95, rozsudek ze dne 26. února 2002). Soud proto musí posoudit, zda tento zásah byl „nezbytný v demokratické společnosti“.

(a) Obecné zásady

53. Soud v tomto ohledu odkazuje na základní principy, které vyplývají z jeho judikatury (viz, mezi mnoha jinými, *Stoll proti Švýcarsku*, č. 69698/01, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2007, § 101 – 105; *Vides Aizardzibas Klubs proti Lotyšsku*, č. 57829/00, rozsudek ze dne 27. května 2004, § 40; *Ungváry a Irodalom Kft proti Maďarsku*, č. 64520/10, rozsudek ze dne 3. prosince 2013, § 37 – 48).

54. Soud obzvláště připomíná, že článek 10 odst. 2 Úmluvy neponechává příliš prostoru pro omezení svobody projevu v rámci politického projevu nebo otázek veřejného zájmu (*Brasilier proti Francii*, č. 71343/01, rozsudek ze dne 11. dubna 2006, § 41). Limity přípustné kritiky jsou navíc ve srovnání se soukromými osobami o něco širší v případě osob politicky činných ve vztahu k jejich postavení: na rozdíl od prvně jmenovaných, osoby politicky činné se nevyhnutelně a vědomě vystavují pozorné kontrole svých činů a svého jednání ze strany jak novinářů, tak většiny občanů; musí proto projevit větší míru tolerance (*Lingens proti Rakousku*, č. 9815/85, rozsudek ze dne 8. července 1986, § 42).

55. V projednávané věci Soud považuje za důležité zdůraznit zásadní roli, kterou hraje tisk v demokratické společnosti. Tisk sice nesmí překročit určité meze, týkající se zejména ochrany pověsti a práv jiných, přísluší mu však v souladu s jeho povinnostmi a odpovědností sdělovat informace a myšlenky o všech otázkách veřejného zájmu. K jeho funkci, která spočívá v rozšiřování informací a myšlenek o těchto otázkách, se připojuje právo veřejnosti informace přijímat. Pokud by tomu bylo jinak, tisk by nemohl plnit svou funkci „hlídacího psa“

(*Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93, rozsudek velkého senátu ze dne 20. května 1999, § 59 a 62; *Pedersen a Baadsgaard*, č. 49017/99, rozsudek velkého senátu ze dne 17. prosince 2004, § 71).

56. Je třeba konečně připomenout, že v řízeních, jako je řízení v projednávané věci, která vyžadují nalezení rovnováhy mezi právem na svobodu projevu a právem na respektování soukromého života, se výsledek v zásadě nebude lišit v závislosti na tom, zda byla stížnost k Soudu podána osobou, které se reportáž týkala, na základě článku 8 Úmluvy, nebo vydavatelem, který ji publikoval, na základě článku 10. Prostor pro uvážení měl být v obou případech v zásadě stejný. Pokud národní orgány respektují při nalézání rovnováhy kritéria stanovená v judikatuře Soudu, musí existovat závažné důvody pro to, aby Soud substituoval posouzení vnitrostátních soudních orgánů (*Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 87; *Von Hannover proti Německu /2/*, č. 40660/08 a 60641/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 106).

57. V citovaných rozsudcích *Axel Springer AG* (§ 89 – 95) a *Von Hannover* (2) (§ 108 – 113) Soud shrnul vhodná kritéria pro nalézání rovnováhy mezi právem na svobodu projevu a právem na respektování soukromého života: jedná se zejména o posouzení, zda projev přispívá k debatě sledující veřejný zájem, jak známá je dotčená osoba a co je předmětem reportáže, forma a důsledky zveřejnění a přísnost uložení sankce (viz *Tănăsoaia proti Rumunsku*, č. 3490/03, rozsudek ze dne 19. června 2012, § 41; *Verlagsgruppe News GmbH a Bobi proti Rakousku*, č. 59631/09, rozsudek ze dne 4. prosince 2012, § 72; *Küchl proti Rakousku*, č. 51151/06, rozsudek ze dne 4. prosince 2012, § 67; *Ungváry a Irodalom Kft*. cit. výše, § 45).

(b) Použití obecných zásad na projednávaný případ

(i) Příspěvek k debatě sledující veřejný zájem

58. Soud poznamenává, že sporná pasáž je součástí článku, který byl publikován v široce distribuovaném deníku a týká se nominace G. Schrödera na pozici předsedy dozorčí rady rusko-německého konsorcia velmi krátce po skončení ve funkci spolkového kancléře. Reportáž zejména kladla otázku, zda a do jaké míry G. Schröder profitoval ze svých politických rozhodnutí, které učinil jako předseda vlády, aby tuto změnu připravil. Téma reportáže zjevně představovalo důležitý veřejný zájem. To platí zejména o zakázané pasáži, která vnesla otázku, zda se chtěl G. Schröder zbavit funkce spolkového kancléře kvůli pozici, která mu byla nabídnuta v konsorciu.

(ii) Obecná známost dotčené osoby

59. Co se týče obecné známosti G. Schrödera, je zřejmé, že byl během dotčených událostí předsedou německé vlády a velmi známou politickou osobností.

(iii) Předmět reportáže a charakter informace

60. Co se týče předmětu reportáže, Soud poznamenává, že dotčený článek se nevztahoval na detaily osobního života G. Schrödera s cílem uspokojit zvědavost určitého publika (viz *Axel Springer*, cit. výše, § 91), nýbrž se týkal jeho chování během výkonu mandátu spolkového kancléře a jeho zpochybného angažování se v rusko-německém konsorciu krátce po skončení ve funkci kancléře (...).

61. Soud podotýká, že německé soudy zakázaly příslušnou pasáž článku z důvodu, že nesplňovala kritéria, které německé soudy aplikují při posuzování reportáží obsahujících podezření. V tomto ohledu příslušné soudy zdůraznily, že i když nebyl G. Schröder v podezření ze spáchání trestného činu, stěžovatelka vůči němu vyslovila vážné a urážlivé podezření. I když německé soudy uznaly, že reportáž se týkala tématu veřejného zájmu, vytknuly stěžovatelce zejména nedostatek objektivitu a vyváženosti společně s faktem, že neziškala před zveřejněním názor G. Schrödera nebo jiné kompetentní osoby.

62. Soud poznamenává, že německé soudy ponechaly otevřenou otázku, zda se sporná pasáž podobala faktickému tvrzení nebo hodnotovému soudu, s ohledem na fakt, že stěžovatelka vyjádřila podezření, jehož zákonnost musela být posuzována podle kritérií týkajících se reportáží vyjadřujících podezření. Vláda je názoru, že německé soudy po zralé úvaze dospěly k závěru, že výroky C. Thieleho vyjadřovaly domněnku a že se ve skutečnosti jednalo o rétorickou otázku, na kterou se stěžovatelka nepokoušela odpovědět.

63. Soud v první řadě podotýká, že stěžovatelka v článku reprodukovala výroky, které C. Thiele nezpochybnitelně pronesl. Co se týče obsahu samotných otázek, Soud připomíná, že se někdy může ukázat jako obtížné rozlišit mezi skutkovými tvrzeními a hodnotovými soudy, zejména pokud se jedná jako v dané věci o tvrzení týkající se motivace jednání třetí osoby (viz, *mutatis mutandis*, *Fleury proti Francii*, č. 29784/06, rozsudek ze dne 11. května 2010, § 49). Na rozdíl od věci *Pedersen a Baadsgaard*, ve které Soud dospěl k závěru, že nařčení stěžovatelů představovalo věcné prohlášení, jehož pravdivost bylo možné prokázat (§ 76), otázky pronesené C. Thielem z hlediska motivu G. Schrödera uspořádat nové volby byly z povahy věci obtížné prokazatelné. V tomto ohledu Soud připomíná, že již uvedl, že závěry o motivech nebo případ-

ných záměrech jiných jsou spíše hodnotovými soudy než skutkovými tvrzeními (*a/s Diena a Ozoliņš proti Lotyšsku*, č. 16657/03, rozsudek ze dne 12. července 2007, § 81; *Ungváry a Irodalom Kft.* cit. výše, § 52).

64. V každém případě platí, že pokud dle judikatury Soudu prohlášení rovnocenné hodnotovému soudu musí být založeno na dostatečném skutkovém základě (*Pedersen a Baadsgaard*, cit. výše, § 76), Soud poznamenává, že odvolací soud, na rozdíl od soudu prvního stupně, usoudil, že existovaly dostatečné skutečnosti, které odůvodnily vydání zprávy o podezřeních ve vztahu ke G. Schröderovi. Odvolací soud v první řadě vytknul stěžovatelce, že nezmínila skutečnosti oslabující daná podezření, ale zmínila pouze okolnosti, které je podporovaly, a za druhé, že stěžovatelka nepodnikla žádná pátrání, aby více objasnila skutkový základ před tím, než publikovala otázky C. Thieleho, a zejména že nepožádala o vyjádření G. Schrödera.

65. Soud nejprve poznamenává, že otázky, na něž se zákaz vztahuje, spadají do politického kontextu veřejného zájmu, a tak jak poznamenal odvolací soud, nepředjímají, že G. Schröder spáchal trestný čin. V žádné fázi řízení nebylo ostatně řečeno, že jednání G. Schrödera by mohlo být předmětem trestního vyšetřování. Soud navíc ve shodě s odvolacím soudem podotýká, že otázky položené C. Thielem mohly být založeny na řadě skutečností a že oznámení G. Schrödera bylo předmětem mnoha článků v tisku i rozpravy ve Spolkovém sněmu. Dále je zřejmé, že otázky C. Thieleho nebyly jedinými otázkami obsaženými v článku deníku BILD, ale představovaly součást řady citací politických osobností z různých politických stran. Soud v tomto ohledu připomíná, že mu nepřísluší, a ostatně ani vnitrostátním soudům, nahrazovat tisk ve volbě způsobu podávání zpráv, který má být zvolen v daném případě (*Jersild proti Dánsku*, č. 15890/89, rozsudek velkého senátu ze dne 23. září 1994, § 31; *Erla Hlynisdóttir proti Islandu*, č. 43380/10, rozsudek 10. července 2012), nebo v otázce rozhodnutí, které informace mají nebo nemají být obsaženy v dané reportáži.

66. Soud také může sdílet názor stěžovatelky, že události od rozhodnutí kancléře uspořádat volby až do jeho oznámení o přijetí pozice v konsorciu byly dostatečně známé na to, aby si je čtenáři pamatovali v době publikace článku. Stěžovatelka ostatně právem podotýká, že předseda vlády měl mnoho příležitostí oznámit svá politická rozhodnutí a informovat o nich veřejnost. V tomto ohledu není bez zajímavosti, že z článku časopisu FOCUS z 12. prosince 2005 je zřejmé, že novinář tohoto časopisu se v srpnu 2005 obrátil na vládu, aby zjistil, zda informace, podle nichž Gazprom připravoval pracovní pozici pro G. Schrödera, byly pravdivé, a že mluvčí vlády existenci takovéto nabídky popřel.

67. Vzhledem k těmto okolnostem Soud nesouhlasí s názorem vnitrostátních soudů, že článek musel obsahovat skutečnosti ve prospěch bývalého kancléře, který, protože zastával jednu z nejvyšších politických funkcí ve Spolkové republice Německo, měl projevat mnohem vyšší toleranci než běžná fyzická osoba (viz, *mutatis mutandis*, *Lingens*, cit. výše, § 43; *Dichand a ostatní*, cit. výše, § 51; *Feldek proti Slovensku*, č. 29032/95, rozsudek ze dne 12. července 2001, § 85).

68. Soud dále poznamenává, že autor otázek, které stěžovatelka publikovala ve svém deníku, byl politickou osobou a poslancem německého parlamentu. Soud znovu zdůrazňuje, že s funkcí tisku sdělovat v souladu se svými povinnostmi a odpovědností informace a myšlenky týkající se veškerých otázek obecného zájmu se pojí právo veřejnosti přijímat informace a myšlenky týkající se těchto otázek (viz výše § 53). Z pohledu Soudu uvedené platí, zejména pokud se jedná o otázky diskutované v politické aréně, oblasti, v níž svoboda projevu nabývá nejvyšší důležitosti (*Lingens*, cit. výše, § 41; *Feldek*, cit. výše, § 83; *Brasilier*, cit. výše, § 41).

69. Soud také připomíná, že zpravodajství formou rozhovorů, ať už v jakékoli podobě, představuje jeden z nejdůležitějších prostředků nepostradatelné role „hlídacího psa“ veřejnosti, kterou by tisk jinak nemohl vykonávat. Sankcionování novináře za to, že napomohl rozšíření prohlášení třetí osoby, by vážným způsobem bránilo tisku přispívat k diskusi o problémech veřejného zájmu a je nemyšlitelné bez obzvláště závažných důvodů (*Jersild*, cit. výše, § 35; *Pedersen a Baadsgaard*, cit. výše, § 77; *Gourguénidzé proti Gruzii*, č. 71678/01, rozsudek ze dne 17. října 2006, § 42; *Roberts a Roberts proti Spojenému království*, č. 38681/08, rozhodnutí ze dne 5. července 2011). Stejným způsobem může tisk z hlediska politických aktérů představovat důležitý prostředek rozšiřování jejich myšlenek.

70. Soud připomíná, že je nesporné, že C. Thiele pronesl výroky, které byly zveřejněny v dotčeném článku. Soud dále podotýká, že nelze deníku uložit, aby systematicky ověřoval oprávněnost veškerých výroků pronesených jedním z politiků vůči jinému, které má v úmyslu publikovat a které byly proneseny v souvislosti s veřejnou politickou debatou. V této souvislosti je také nutné poznamenat, že G. Schröder mohl podniknout příslušné právní kroky vůči autorovi sporných výroků, C. Thieleovi. S ohledem na způsob, jakým BILD získal výroky C. Thieleho, a vzhledem k aktuálnosti informací týkajících se bývalého kancléře, zveřejněných tři dny před publikováním článku, a také s ohledem na obecně pomíjivý charakter informací (viz *Europapress Holding d. o. o. proti Chorvatsku*, č. 25333/06, rozsudek ze dne 22. října 2009, § 64), podle Soudu nic nenasvědčuje tomu, že by stěžovatelka nemohla publikovat příslušné výroky, aniž by prováděla další předběžná ověření. Soud ostatně zdůrazňuje, že

pokud odvolací soud usoudil, že použití výrazu „monstrózní podezření“ ve sporné pasáži potvrzuje vážnost výtky vůči G. Schröderovi, a dle toho i tendenční a zaujatý charakter článku, zdá se, že nevzal v úvahu, že použití tohoto výrazu mohlo také značit, že stěžovatelka měla v úmyslu distancovat se od otázek vznesených C. Thielem (viz, *mutatis mutandis*, *Thoma proti Lucembursku*, č. 348432/97, rozsudek ze dne 29. března 2001, § 64; *Erla Hlynisdóttir proti Islandu*, č. 43380/10, rozsudek ze dne 10. července 2012, § 67).

71. Pokud vláda poukazuje na riziko, že pokud média používají citaci třetí osoby, mohou rozšiřovat pomlouvačné výroky, aniž by dodržovala povinnost novinářské pečlivosti, Soud považuje za nutné připomenout, že se v dané věci jednalo o výroky pronesené politikem a poslancem parlamentu v rámci politické debaty nezpochybnitelného veřejného zájmu.

72. Co se týče otázky, zda se stěžovatelka pokoušela získat vyjádření G. Schrödera nebo jiné kompetentní osoby ohledně otázek vznesených C. Thielem, Soud poznamenává, že podle vnitrostátních civilních soudů stěžovatelka nepodnikla v tomto smyslu žádné kroky. Žadatelka v tomto směru uvádí, že jeden z jejich novinářů se na základě zveřejnění informace o přijetí nové pracovní pozice G. Schröderem pokusil natříkrát kontaktovat zástupce tiskového mluvčího a že tuto skutečnost tvrdila i v řízení před civilními soudy. Vláda pouze bez bližšího vysvětlení poznamenává, že žadatelčiny žádosti o informace u zástupce mluvčího se týkaly pouze obecně konsorcia NGEP a nevztahovaly se na konkrétní podezření vyslovené C. Thielem.

73. Soud uvádí, že vláda nevysvětlila, z jakého důvodu civilní soudy nevzaly v úvahu ani nezmínily pokusy stěžovatelky kontaktovat zástupce mluvčího vlády. S ohledem na vyjádření stran Soud nemá důvod domnívat se, že stěžovatelka nepodnikla tvrzené kroky. Soud podotýká, že nezávisle na otázce, zda se stěžovatelka pokusila konfrontovat zástupce mluvčího s otázkami vznesenými C. Thielem nebo ne, nelze tvrdit, že stěžovatelka nepodnikla vůči bývalému kancléři žádné kroky a že ten neměl příležitost na tyto otázky reagovat.

(iv) Forma a důsledky zveřejnění

74. Co se týče formy zveřejnění, Soud poznamenává, že sporná pasáž byla součástí článku, týkajícího se rozhodnutí kancléře Schrödera přijmout pracovní pozici nabídnutou NGEP, který obsahoval určitý počet komentářů několika politických osobností včetně C. Thieleho, autora sporné pasáže. Soud zdůrazňuje, že článek neobsahuje ve vztahu k bývalému kancléři výrazy, které by samy o sobě mohly být problematické s ohledem na judikaturu Soudu (viz *Axel Springer AG*,

cit. výše, § 108; *Tănăsoaicia proti Rumunsku*, cit. výše, § 52 – 53). Ani forma článku, ani použité výrazy, ani zveřejnění doprovodné fotografie nebyly ostatně zpochybňovány.

75. Pokud jde o důsledky zveřejnění, Soud již uvedl, že rozsah rozšíření reportáže může také nabýt na důležitosti, podle toho, zda se jedná o noviny celostátní, lokální, významné či méně významné (*Axel Springer AG*, cit. výše, § 94; *Von Hannover /2/*, cit. výše, § 112). V daném případě Soud zdůrazňuje, že deník *BILD* vychází celostátně a jeho náklad patří mezi největší v Evropě.

(v) Přísnost uložení sankce stěžovatelce

76. Co se týče konečně závažnosti uložené sankce, Soud uvádí, že stěžovatelce byl pouze uložen občanskoprávní zákaz nového publikování sporné pasáže článku, uveřejněného 12. prosince 2005. Soud nicméně shledává, že tento zákaz mohl na stěžovatelku působit odrazujícím způsobem, pokud jde o výkon svobody projevu (*Brasilier*, cit. výše, § 43; *Tănăsoaicia*, cit. výše, § 56; *a/s Diena a Ozoliņš*, cit. výše, § 87).

(vi) Závěr

77. S ohledem na vše, co bylo uvedeno, Soud uzavírá, že publikováním sporné pasáže stěžovatelka nepřekročila meze novinářské svobody. Německým soudům a vládě se nepodařilo přesvědčivým způsobem prokázat, že existovala naléhavá společenská potřeba upřednostnit ochranu pověsti bývalého spolkového kancléře Schrödera před právem stěžovatelky na svobodu projevu a před obecným zájmem, který musí být upřednostněn před podobnou svobodou, pokud se jedná o otázky veřejného zájmu. Daný zásah proto nebyl „nezbytný v demokratické společnosti“.

78. Došlo tedy k porušení článku 10 Úmluvy.

II. K použití článku 41 Úmluvy

A. Újma

80. Stěžovatelka požaduje 31 338,25 EUR z titulu náhrady výdajů vynaložených v rámci řízení u vnitrostátních civilních soudů (...). Co se týče částek vynaložených v rámci řízení u Federálního ústavního soudu a podání stížnosti u Soudu, stěžovatelka ponechává náhradu nákladů na zvážení Soudu, s tím, že žádá nejméně o 5000 EUR za každé řízení.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně.

1. Prohlašuje stížnost za přijatelnou;
2. Rozhoduje, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy;
3. Rozhoduje,
 - a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovatelce ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, částku 41 338,25 EUR (čtyřicet jedna tisíc tři sta třicet osm eur a dvacet pět centů) a případnou částku daně;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty tří měsíců až do zaplacení bude stanovena částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. Odmítá ve zbytku návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

(zpracovali JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., a Mgr. Ing. Libor Havelka)